

**DRAMA YOLUYLA OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE İNGİLİZCE DİL
EĞİTİMİ**

Gölsüm Aydın

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
DRAMA VE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

AĞUSTOS, 2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren(....) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Gülsüm
Soyadı : Aydın
Bölümü : Drama ve Eğitimi Ana Bilim Dalı
İmza :
Teslim tarihi : 23/08/2019

TEZİN

Türkçe Adı : Drama Yoluyla Okul Öncesi Dönemde İngilizce Dil Eğitimi
İngilizce Adı : English Language Teaching in Preschool Through Drama

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Gülsüm Aydın

İmza:.....

JÜRİ ONAY SAYFASI

Gölsüm Aydın tarafından hazırlanan ‘‘Drama Yoluyla Okul Öncesi Dönemde İngilizce Dil Eğitimi’’ adlı çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Drama ve Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof.Dr.Türker Eroğlu

(Drama ve Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Başkan: Prof. Dr. Giyasettin Aytaç

(Drama ve Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Üye: Dr. Öğr. Volkan Kopar

(Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Bölümü

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi).

Tez Savunma Tarihi: 23/08/2019

Bu tezin Drama ve Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma Yel

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

.....

Anneme

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleşmesinde, benden desteklerini ve yardımlarını esirgemeyen, değerli bilgi ve birikimini benimle paylaşan, saygıdeğer danışman hocam’ a sonsuz teşekkür ederim. Eğitim hayatım boyunca benden maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, hayatta her zaman bana destek olan, iyi bir eğitim almam için bütün olanaklarını sonuna kullanan bütün zor zamanlarımda yanımda olan sevgili aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

DRAMA YOLUYLA OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE İNGİLİZCE DİL EĞİTİMİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Gülsüm Aydın

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Ağustos 2019

ÖZ

Teknolojinin hızla geliştiği dünyada dijital destekli, teknolojik destekli öğretim yöntemleri her ne kadar artmış olsa da insana ve topluma dönük öğretim yöntemlerine de ihtiyaç bir o kadar artmıştır. Eğitimde drama yöntemi de, topluma ve kişiselliğe dönük bu özellikleriyle belirtilen ihtiyaca yönelik bir öğretim yöntemi olduğu söylenebilir. Bu araştırmanın amacı, okul öncesi dönem çocuklarına İngilizce dil eğitiminin drama yoluyla verilebilmesinin etkililiğinin incelenmesidir. Bu amaç bağlamında, 3-4 ve 5-6 yaş gruplarındaki okul öncesi dönem çocuklarına 8 hafta boyunca toplam 22 etkinlik uygulanmıştır. Uygulanan etkinlikler sonucunda; drama etkinliklerinin okul öncesi dönem çocuklarının İngilizce dil eğitiminde katkıda bulunduğu ve geliştirmelerini desteklediği söylenebilir. Ayrıca uygulanan etkinlikler öncesinde sorulara kısa cevaplar veren ya da söz hakkı almaktan kaçınan çocukların drama sonrasında cevap vermede istekli oldukları ve drama etkinliği kazanımlarıyla ilgili günlük hayatlarından somut örnekler verdikleri gözlenmiştir.

Anahtar : Drama, Eğitimde Drama, Okul Öncesi Dönem, Yabancı Dil
Kelimeler Öğretimi ve Drama
Sayfa Adedi : 73
Danışman : Prof. Dr. Türker EROĞLU

ENGLISH LANGUAGE TEACHING IN PRESCHOOL THROUGH DRAMA

(M.S. Thesis)

Gölsüm Aydın

**GAZI UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES**

August 2019

ABSTRACT

In the world where technology is rapidly developing, digital-assisted, technological-assisted teaching methods have increased, although the need for human and community-oriented teaching methods has increased. The drama method in education can also be said to be a teaching method for the needs specified by these characteristics, which are related to the society and the personhood. The purpose of this research is to examine the effectiveness of the ability of English language education to be given to preschool children through drama. In the context of this aim, a total of 22 activities were applied to preschool children aged 3-4 and 5-6 for 8 weeks. As a result of the activities applied, drama activities can be said to contribute to the English language education of preschool children and to support their development. In addition, it has been observed that children who give short answers to questions before the activities or who refrain from taking their say are willing to answer after the drama and give concrete examples of their daily lives related to drama activity gains.

Key Words : Drama, drama in Education, Preschool, Foreign Language Teaching and Drama
Page Nummer : 73
Supervisor : Prof. Dr. Türker EROĞLU

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZNİ.....	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JURİ ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZ	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiv
BÖLÜM 1.....	1
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM 2.....	5
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1. Drama Kavramı	5
2.2. Dramanın Tarihsel Gelişimi	7
2.2.1. Dramanın Yurtdışındaki Tarihsel Gelişimi	7
2.2.2. Dramanın Türkiye’deki Tarihsel Gelişimi	9
2.3. Dramanın Çeşitleri	12
2.3.1. Yaratıcı Drama	12

2.3.2. Eğitici Drama	13
2.3.3. Psikodrama	13
2.3.4. Sosyodrama	14
2.4. Drama İle İlgili Kavramlar	15
2.4.1. Yaratıcılık	15
2.4.2. Metaksis	15
2.4.3. Etkileşim	15
2.4.4. Eylem.....	16
2.4.5. Edim	16
2.4.6. Empati.....	17
2.5. Drama Uygulamalarında Göz Önünde Bulundurulması Gereken Koşullar	17
2.5.1. Çevre	17
2.5.2. Yaş	18
2.5.3. Grup İklimi.....	18
2.5.4. Etkinlik Seçimi	19
2.5.5. Sessizlik	19
2.5.6. Dramanın Yapısı	20
2.5.7. Çocukların Kullandığı Dil.....	20
2.6. Eğitimde Drama.....	20
2.6.1. Eğitimde Dramanın İlkeleri	23
2.6.2. Eğitimde Dramanın Hedefleri	25
2.7. Eğitimde Dramanın Okulöncesi Dönem Çocuklarının Gelişimlerine Etkileri	26
2.7.1. Zihinsel Gelişime Etkileri.....	26
2.7.2. Dil Gelişimine Etkileri	26
2.7.3. Sosyal Gelişimine Etkileri	27
2.7.4. Fiziksel ve Psikomotor Gelişimine Etkileri.....	28

2.8. Eğitimde Dramanın Uygulama Boyutları	29
2.8.1. Okulöncesi Eğitim ve Drama	29
2.8.2. Türkçe Öğretimi ve Drama	30
2.8.3. Matematik Öğretimi ve Drama	30
2.8.4. Fen Öğretimi ve Drama	31
2.8.5. Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Drama	32
2.8.6. Yabancı Dil Öğretimi ve Drama	32
2.8.7. Sanat Eğitimi ve Drama	33
2.8.8. Özel Eğitim ve Drama	34
2.9. Eğitimde Drama Sürecinin Aşamaları.....	35
2.9.1. Isınma- Hazırlık Aşaması.....	35
2.9.2. Canlandırma Aşaması	36
2.9.3. Değerlendirme- Tartışma Aşaması	37
2.10. Eğitimde Dramanın Avantajları ve Sınırlılıkları.....	39
2.10.1. Eğitimde Dramanın Avantajları.....	39
2.10.2. Eğitimde Dramanın Sınırlılıkları	40
BÖLÜM 3.....	41
DRAMA YOLUYLA OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE İNGİLİZCE	
DİL EĞİTİMİ İLE İLGİLİ UYGULAMA.....	41
3.1. Drama Yoluyla Okul Öncesi Dönemde İngilizce Dil Eğitimi İle İlgili Etkinlikler:	
İçerik ve Plan	41
3.1.1. Tavşanın Hayat Tarzı Etkinliği	41
3.1.2. Yaralı Hayvanları Veterinere Götürme Etkinliği.....	43
3.1.3. Evcil ve Çiftlik Hayvanlarını Tanıma Etkinliği	43
3.1.4. Günlük Yaşam Diyalogu Etkinliği	45
3.1.5. Beden Dili Etkinliği.....	45

3.1.6. Müzikli Dans Etkinliği.....	46
3.1.7. Jest ve Mimik Etkinliği.....	48
3.1.8. Meyve/Sebze ve Renklerini Öğrenme Etkinliği	48
3.1.9. Trafik İşaretleri/ Levhalar ve Otobüste/Yolda Nasıl Davranılması Gerektiğini Öğrenme Etkinliği.....	49
3.1.10. Dansla Birlikte Vücut Organlarının Öğrenilmesi Etkinliği.....	50
3.1.11. Vücut Organlarının Öğrenilmesi Etkinliği.....	51
3.1.12. Günlük Hayatta Kullanılan Jest ve Mimiklerin Anlamlarının Öğretilmesi Etkinliği	52
3.1.13. Dansla Yer/Yön Kavramlarının Öğretilmesi Etkinliği	52
3.1.14. Mesleklerin Öğretilmesi Etkinliği	53
3.1.15. Kırmızı Başlıklı Kız Drama Etkinliği	54
3.1.16. Baş ve Yüz Bölgelerinin Öğretilmesi Etkinliği.....	56
3.1.17. Yabancı Ülkede Restorantta Diyalog Etkinliği	56
3.1.18. Kül Kedisi Masalı Drama Etkinliği.....	57
3.1.19. Öğrenilenleri Hatırlama Etkinliği.....	58
3.1.20. Atatürk ve Cumhuriyet'in Öğretilmesi Etkinliği.....	59
3.1.21. Memleketim Şarkısı İle Atatürk ve Cumhuriyet'in Öğretilmesi Etkinliği	60
3.1.22. Yapılan Etkinliklerle İlgili Tekrar Etkinliği	61
BÖLÜM 4.....	63
SONUÇ	63
KAYNAKLAR	65
EKLER.....	71
EK 1. Araştırmanın Uygulamasının Yapıldığı Kurum İle İlgili Belge	72
ÖZGEÇMİŞ.....	73

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Tavşanın hayat tarzı etkinliği ile ilgili çalışma kağıdı	42
Şekil 2. Tavşanın hayat tarzı etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü	42
Şekil 3. Yaralı hayvanları veterinerine götürme etkinliği ile ilgili çalışma kağıdı	43
Şekil 4. Evcil ve çiftlik hayvanlarını tanıma etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü.....	44
Şekil 5. Evcil ve çiftlik hayvanlarını tanıma etkinliği ile ilgili çalışma kağıtları.....	44
Şekil 6. Günlük yaşam diyalogu etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü	45
Şekil 7. Beden dili etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü.....	46
Şekil 8. Müzikli dans etkinliği ile ilgili çalışma kağıdı.....	47
Şekil 9. Müzikli dans etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü	47
Şekil 10. Jest ve mimik etkinliği ile ilgili çalışma kağıdı	48
Şekil 11. Meyve/sebze ve renklerini öğrenme etkinliği ile ilgili çalışma kağıdı	49
Şekil 12. Trafik işaretleri/ levhalar ve otobüste/yolda nasıl davranılması gerektiğini öğrenme etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü	49
Şekil 13. Trafik işaretleri/ levhalar ve otobüste/yolda nasıl davranılması gerektiğini öğrenme etkinliği ile ilgili çalışma kağıdı.....	50
Şekil 14. Dansla birlikte vücut organlarını ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü.....	51
Şekil 15. Vücut organlarının öğrenilmesi etkinliği ile ilgili çalışma kağıtları	51
Şekil 16. Günlük hayatta kullanılan jest ve mimiklerin anlamlarının öğretilmesi etkinliği ile ilgili çalışma kağıtları.....	52
Şekil 17. Günlük hayatta kullanılan jest ve mimiklerin anlamlarının öğretilmesi etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü.....	52
Şekil 18. Dansla yer/yön kavramlarının öğretilmesi etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü	53
Şekil 19. Dansla yer/yön kavramlarının öğretilmesi etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü.....	54
Şekil 20. Kırmızı başlıklı kız drama etkinliği ile ilgili çalışma kağıdı.....	55
Şekil 21. Kırmızı başlıklı kız drama etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü	55
Şekil 22. Baş ve yüz bölgelerinin öğretilmesi etkinliği ile ilgili çalışma kağıtları	56
Şekil 23. Yabancı ülkede restorantta diyalog etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü.....	57

<i>Şekil 24.</i> Kül kedisi masalı drama etkinliği ile ilgili çalışma kağıtları	57
<i>Şekil 25.</i> Kül kedisi masalı drama etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü	58
<i>Şekil 26.</i> Öğrenilenleri hatırlama etkinliği ile ilgili çalışma kağıtları	59
<i>Şekil 27.</i> Atatürk ve Cumhuriyet'in öğretilmesi etkinliği ile ilgili çalışma kağıtları	59
<i>Şekil 28.</i> Atatürk ve Cumhuriyet'in öğretilmesi etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü	60
<i>Şekil 29.</i> Memleketim şarkısı ile Atatürk ve Cumhuriyet'in öğretilmesi etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü.....	61
<i>Şekil 30.</i> Yapılan etkinliklerle ilgili tekrar etkinliği ile ilgili çalışma kağıdı.....	62

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	Amerika Birleşik Devleti
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
YÖK	Yüksek Öğretim Kurulu

BÖLÜM 1

GİRİŞ

İlerleyen çağın gereksinimleri karşısında eğitim de şekil değiştiren bir kavram haline gelmiştir. Bilginin sürekli çoğaldığı bu sistemde öğretim yöntemlerinin de kuşkusuz aynı kaldığı söylenemez. Günümüz eğitim sisteminde oluşturma bakış açısı altında bakıldığında eğitimde drama yönteminin önemli ve bu bakış açısına uygun kriterler taşıdığını söylemek mümkündür. Hem öğretmenin rehber olma özelliği ile hem de sürecin sonuçtan daha çok önemli oluşu, bilginin bireyler tarafından etkin bir şekilde oluşturulması, öğrenmenin toplum ve bilişsel süreçlerden bağımsız olmayışıyla öğrencinin öğrenme sürecine aktif bir şekilde katıldığı anlayışla eğitimde dramanın öğretim anlayışı birebir örtüşmektedir. Başlı başına bir alan ve aynı zamanda bir öğretim yöntemi olan eğitimde drama yöntemi ile öğrenciler öğrenirken sosyalleşme duygusunu da yaşamış olmaktadır; eğitimde drama aynı zamanda bireyin kendi ile olan iletişimini kuvvetlendiren bir yöntem olma özelliğini taşımaktadır. Teknolojinin hızla geliştiği dünyada dijital destekli, teknolojik destekli öğretim yöntemleri her ne kadar artmış olsa da insana ve topluma dönük öğretim yöntemlerine de ihtiyaç bir o kadar artmıştır. Eğitimde drama yöntemi de topluma ve kişiselliğe dönük bu özellikleriyle özel bir öğretim yöntemi de denilebilir.

Eğitim bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci olarak tanımlanmaktadır ve bireyin davranışlarının sürekli değiştiği gözlenmektedir. İnsan hem biyolojik öğelere hem de kültürel öğelere sahip ve sosyal boyutu olan bir varlıktır. Bu nedenle insanın sosyalleşmesi için, diğer insanlarla etkileşim içinde olması gerekir. Eğitim ve öğretim yaşamın bir parçasıdır. Bu sebeple eğitim öğretim programı mutlaka yapılmalıdır. Öğretim programlarının öğeleri; hedef, hedef davranışlar, içerik, öğretim yöntem, teknikleri ve değerlendirmedir.

Etkili öğretim için öğretmenin uyguladığı yöntem ve tekniğin önemli bir rolü vardır. Öğretmen öğrenciye rehberlik etme, öğrenme sürecine katılımını ve katkısını sağlama ve

öğrenciyi sürekli güdüleme ile yükümlüdür. Eğitim sürecinde; kişilik, zekâ, ilgi ve yaşıntılar gibi kuvvetler etkileşim içindir. Bu etkileşim sonucunda kişinin amaçları, bilgileri, davranışları, tutumları, ahlak ölçüleri, değerleri değişir.

Eğitim sürecinde, bir yöntem olarak drama etkili öğrenmenin gerçekleşmesini kolaylaştırır. Drama ile öğrenci aktiftir. Drama öğrencilerin hem beynini hem de ruhunu doyurmada önemli bir yer tutar. Drama öğretmen merkezli değil, öğrenci merkezli bir yöntemdir, Çünkü dramanın oyuncularını, aynı zamanda izleyicileridir. Drama sayesinde çocuk oynayarak ve yaşayarak öğrenirken, zihinsel gelişimini de gerçekleştirir. Zihinsel gelişimi ile birlikte dil, sosyal, fiziksel ve psikomotor gelişim sağlanır. Çünkü çocuklar, kendi düşüncelerini hareketlerle ifade ederler. Drama çocukların merakını uyandırırken, duyguların yaşanmasına ve farkına varılması, davranışların ve tutumları etkiler ve öğrenciler duyu organlarını aracılığıyla öğrenirler. Çünkü drama birden fazla duyu organını harekete geçirir.

Okul öncesi dönem çocuklarının dikkatini belli bir konuya uzun süre yoğunlaştıramanın ve ilgisini çekmenin zor olduğu bilinmektedir. Çocuğun zevk alarak yaptığı etkinliklere yer verilerek dikkat süresinin artması sağlanmaktadır. Böylece katılım sayısında artış ve istekli olmakla beraber derse olan alakalarının yükseldiği görülecektir. İlkokul çağındaki çocuğun derse olan ilgisini diri tutmak amacıyla oyun yoluyla öğrenmelere olanak sağlayan yöntemlerden biride eğitimde drama yöntemidir. Eğitimde drama alanının temel amaçları bireydeki tüm bilişsel, duyuşsal ve devinişsel davranış alanlarını genişletmektir. Öğrencilerin bilişsel öğrenmelere duyuşsal ve psiko-motor becerilerini de katarak ulaşmaları sağlanır. Böylece birden çok duyu organı işe koşularak, öğrenmelerin kalıcı olması için uygun bir ortam sağlanır. Eğitimde drama faaliyetleri; çocukların duygularını ortaya koydukları doğal bir oyun ortamı yaratır. Eğitimde drama, çocukların olumsuz duygularını dışa vurmalarını sağlar, kişilik gelişiminde olumlu etkiler yaratır. Drama, grup etkileşimini arttırdığından çocuğun duygularını başkaları ile paylaşmasını, başkalarının duygularını anlamasına yardımcı olmakta ve çevresindekilerle iletişime girmesini sağlamaktadır. Sonuç olarak eğitimde drama çocukların toplumlaşmasında da rol oynamaktadır. Duygusal gelişim de sosyal gelişimle ilişkilidir. Duygusal gelişim, bireyin kendine dönük yönünü, sosyal gelişim ise duygusal özelliklerinin toplumla ilgili yönünü ifade etmektedir. Çocuk grup içerisinde işbirliği, paylaşma, dayanışma, başkalarına saygı duyma vb. öğrenir.

Sosyal davranış ve becerileri geliştiren, bireyin kendine güvenmesini sağlayan bir yöntem

olan eğitimde drama yöntemi akademik başarının yanı sıra bireyin kişilik gelişimine katkı sağlayan, bireyin kendisini tanımasına yardımcı olan bir yöntemdir. Bu özellikleriyle diğer yöntemlerden ayrılan eğitimde drama yöntemi adeta duygusal zekaya hitap eden itici bir nitelik taşımaktadır. Çoklu zeka türlerinden hangi zeka türü gelişirse gelişsin duygusal zeka etkin olarak kullanılmadıkça kişi kendini tanımada, kendi isteklerini anlamlandırmada eksik kalacaktır. Hatta hangi zeka türünün gelişkin olduğunu bile fark edemeyecek bir yapıda olacaktır. Sadece akademik başarıya önem veren bireyin duygusal zekasını önemsemeyen bir sistemde duygusal zekası gelişkin olmayan, akademik alanda başarılı mutsuz bireyler yetişecektir. Eğitimde drama teknoloji çağının ilerleyişiyle oluşan bireysel, toplumsal iletişim eksikliğini giderebilen bir yöntem de denilebilir. Çünkü eğitimde drama yöntemi öğeleriyle katılımcıların ve bir liderin olduğu sosyal bir topluluktur. Bireye bir gruba ait olma, kendini bir sosyal çevrede olma duygusunu hissettirmektedir. Böylelikle özgüvenin olduğu ilkökul döneminde öğrenci hissettiği aitlik duygusu ile sosyal iletişimini arttırmış olmaktadır. Sosyalliği ve bir sosyal topluluk içinde kendini ifade etmeyi gerçekleştiren öğrenci aynı zamanda bu dünyada ben de varım ifadesini hissetmekte ve kendi iç dünyasını dile getirmektedir. Böylelikle öğretmenler de bu eğitimde drama yöntemini etkili kullanabilirlerse öğrencinin her anlamda gelişimine katkı sağlayabileceklerdir. Eğitimde dramayı etkili kullanan eğitimciler bireysel olarak keşfettikleri öğrencilerin eksikliklerini daha iyi öğrenecek ve yaklaşımları daha gerçekçi ve daha adil olacaktır.

Eğitimde drama yönteminin içeriğinde bulunan oyunsu öğeler öğrencilerin rahatlmasına vesile olacak ve sınıf ortamını stresli bir ortam olarak değil eğlendikleri, rahatladıkları bir alan olarak görmeye başlamalarıyla öğrenciler okula ve sınıfa karşı olumlu bir tutum sergilemiş olacaklardır. Okul ve sınıf ortamını benimseyen bir öğrenci akademik alanda da kendi başarısını gösterebilecektir. Bu kapsamdan yola çıkılarak araştırmanın amacı, okul öncesi dönem çocuklarına İngilizce dil eğitiminin drama yoluyla verilebilmesinin etkililiğinin incelenmesidir. Bu amaç bağlamında, 3-4 ve 5-6 yaş gruplarındaki okul öncesi dönem çocuklarına 8 hafta boyunca toplam 22 etkinlik uygulanmıştır.

BÖLÜM 2

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, araştırmanın amacı kapsamında; drama kavramı, drama çeşitleri, drama ile ilgili kavramlar ve eğitimde dramanın kavramsal çerçevesi ilgili alanyazın ışığında ele alınmıştır.

2.1. Drama Kavramı

Drama kavramının Türkçe’ de onu karşılayan bir tanımı yoktur. Kök olarak yunanca bir sözcük olan “dran” sözcüğünden türetilmiştir. Dran ise bir fiil olup yapmak, etmek, eylemek anlamlarını taşımaktadır. Drama sözcüğü ise yine yunanca bir kelime olan “dramenonun” seyirlik olarak benzetmecisi olarak kullanımıdır. Fransızca’ da dram (drame) burjuva tiyatrosu anlamını taşımaktadır. Türkçe’ de kullanılan dram kavramı Fransızcadaki” drame “sözcüğünden gelmektedir. Uzunca bir süre dilimizde de drama tiyatronun içinde bir takım türlerle eş anlamda kullanılmış hatta dramanın tiyatro adıyla anıldığı zamanlar da olmuştur. Ancak Türkçe’ de özellikle halk dilinde ve algısında bu kavram acıklı, hüznü, duygusal oyun anlamında kullanılmaktadır. Tiyatro bilminde ise soyutlanmış, özetlenmiş eylem durumları olarak açıklanmaktadır (San,1990). Dramatik sözcüğünün Türkçe’deki acıklı algısı kazanmasına karşın bu sözcüğün anlamı “etkili, canlı, tiyatral, göz alıcı” gibi anlamlara gelmekte ve drama sözcüğüne hizmet eden bir anlamı ifade etmektedir (Gönen & Uyar-Dalkılıç, 2003). San’a(1990) göre dramatik alan ya da drama insanın her türlü eylem ve ediminde yer almaktadır. İnsanın insanla giriştiği her tür dolaysız, doğrudan ilişkisi, etki tepki alışverişi arada oluşan en küçük bir etkileşim bile bir dramatik an ya da bir dramatik durumdur. TDK (2016) sözlüğünde ise şu şekilde tanımlanmaktadır: “acıklı, üzüntülü olayları, bazen güldürücü yönlerini de katarak konu alan sahne oyunu veya televizyon filmi”, “tiyatro, sahnede oynamak için yazılmış oyun”, “tiyatro edebiyatı ve acıklı olay anlamlarına gelmektedir. Eğitim terimleri sözlüğü (1981) ise dramatizasyonu oyunlaştırma kavramı üzerinde durarak çocuk oyun ilişkisine dikkat

çekmiştir. Sağlamöz (2006) dramayı tanımlarken sözcüğün ilk biçimi olan doğrudan doğruya yaşamak anlamını esas almış “bir veya birden çok insanın bir yaşam durumunu tiyatral süreçler içinde “yeniden üretmesi” olarak tanımlamıştır. Dramanın özünün “mimesis” yani gerçek yaşam tekrarı veya taklidi oluşturmadığını; yaşam durumlarının doğal biçimde değil sahici biçimde yeniden üretildiğini vurgulamaktadır. Yıldız (1998) ise dramanın temel özelliklerinden birinin kurmaca olduğunu belirterek dram sanatının seyirciler önünde gerçek ya da kurmaca olayların o an oluyormuş duygusu verilerek taklide dayalı bir aksiyon olduğunu vurgulamaktadır (Vural ve Somers, 2011).

San (1990) dramatik anların uzmanlar tarafından grup içi etkileşim süreçleri içinde yaratılması, yaratıcı drama çalışmaları olarak nitelendirildiğini söylemektedir. Yaratıcı drama kavramının daha çok ABD’de kullanılmakta olduğunu belirten San, İngiltere’nin ise eğitim süreçleri içinde yaratıcı drama kavramını uygulama bakımından en deneyimli ülke olduğunu belirtmektedir. İngiltere’de daha çok “eğitimde drama” (drama in education) kavramı olarak kullanılırken, Federal Almanya’daki kullanımı ise “okul oyunu” ya da “oyun pedagojisi” dir. Kuramsal ve uygulamalı alana bakıldığında da “oyun ve tiyatro eğitimi” ya da “oyun ve etkileşim eğitimi” adını almakta olduğunu ifade etmektedir.

Eğitsel yaratıcı drama sahneye konmak üzere hazırlanmayan, yazılı bir metne dayalı olmayan amacı tiyatro ve oyunculuk yapmak, sergilemek olmayan içinde tiyatro formlarını kullanan, özünde de “oyunculuk değil” oyun kavramı bulunan katılımcıların bir grup çalışması içinde bir fikri, bir eğitim ünitesini, bir olayı, bazen de soyut kavramları ve davranışları kendi özgün fikirleri, anıları, gözlem ve bilgilerine dayalı olarak yaptıkları canlandırmalardır (San, 2002).

Adıgüzel (2013) dramayı insanın birbirleriyle, doğayla ya da başka nesnelerle etkileşime girmeleri sonucunda yaşadıkları içsel ve dışsal devinimler olarak tanımlamıştır. Alanyazında drama kavramı için kimi zaman farklı adlandırmalarla karşılaşıldığını fakat nitelik, amaç ve kapsam açısından yaratıcı drama, eğitimde drama, eğitsel drama ve eğitici drama kavramlarının öz olarak birbirinden aynı olduğunu birbirinden farklı olmadığını belirtmiştir. “Kavramların uluslararası alan yazınında karşılıkları “creative drama”, “drama in education” veya “educational drama” dır ve bu kavramlar “yaratıcı drama”, “eğitimde drama”, “eğitsel drama” veya Türkçe’ de bazı kaynaklarda olduğu gibi “eğitici drama” olarak karşılığını bulur ve buradaki anlam “eğitim ile ilgili” yanını veya “eğitilebilir” yanını vurgular. Bu sözcüklerden yalnızca birini seçip sonra da bu yaratıcı dramadan farklı bir kavramdır iddiası doğru değildir”.

Milli Eğitim Bakanlığı (2007) ezbere dayalı bir eğitimin çocuğun zihinsel gelişimini engellediğini ayrıca araştırma yapabilme becerisini, diğer insanlarla olan iletişim ve paylaşımını ve etkili öğrenmeyi engellediğini belirtmektedir. Eğitim ve öğretimde yeni bir oluşum olan dramanın ise yaratıcılığı geliştiren ve çocuğu hayata hazırlayan hem bir eğitim alanı hem de etkili bir yöntem olduğunu vurgulamaktadır.

2.2.Dramanın Tarihsel Gelişimi

2.2.1. Dramanın Yurtdışındaki Tarihsel Gelişimi

Dramanın tarihi çok eski dönemlere kadar uzanmaktadır. Platon devlet adlı eserinde çocuk eğitiminde ruhun geliştirilmesi gerektiğine değinmiştir. Bu gelişimin de oyun ve masallar aracılığıyla olacağı görüşündedir. Aristoteles ‘Nikomakhos’ adlı kitabında, antik roma döneminde yaşamış olan Çiçero ise ‘Hatip Hakkında’ adlı kitaplarında dramadan bahsederken, Erasmus’ un eserlerinde drama tekniklerinin eğitim öğretimde kullanılması gerektiğinden bahsetmiştir (Aytaç, 1998).

Eğitimde drama fikri Avrupa’daki reformcu hareketlerin yarattığı etki ile Fransa da J.J. Rousseau ile başlamış olduğu belirtilse de (Demirtaş, 2009; Gönen ve Uyar- Dalkılıç, 1998; Maden, 2010); John Locke 17. Yüzyılın sonlarında yaparak yaşayarak öğrenme olgusunu eğitime taşıma fikrini ortaya atmıştır Pestalozzi ise bu ilkeye dayalı okul açmıştır. Montessori ise duyunun eğitiminin ne kadar önemli olduğuna değinmiştir (Akın, 1993). 1800’ lü yıllardan önce öğrenci bilgi yüklenmesi gereken boş bir kap olarak görülüyordu. Eğitim felsefesi olarak esasicilik hakimdi. Adıgüzel (2013) 18. yüzyılda gelişen ve sanatı dolayısı ile eğitimi etkileyen romantizm akımının yaratıcı dramının gelişimini de etkilediğinden bahsetmektedir. Yaratıcı drama romantizmin etkisinde oluşan ilerici eğitim hareketleri sonucunda ortaya çıkmıştır. Duyguların önemli olduğu öğrenenin merkeze alındığı bu eğitim anlayışı yaratıcı dramının temelini oluşturmakta olduğunu belirtmiştir. Eğitimde drama fikri Fransa’ da doğmuş olmasına rağmen İngiltere’ de uygulamalar daha önce gerçekleşmiştir (Maden, 2010). Bu dönemde Fransa’ da romantik natüralizm etkisi görülmektedir; İngiltere’ de ise sanayi devrimi başlamıştır. Sanayi devrimi ile İngiliz eğitim sisteminde kalıcı değişiklikler olmuş ve bu yenilikler doğrultusunda 1889-1893 yılları arasında ilerici eğitim anlayışında bireysel duyarlılığa önem veren okullar açılmıştır. Eğitimde dramının ilk uygulamaları bu okullarda görülmüştür (Gönen ve Uyar- Dalkılıç, 2003). Ürün değil sürecin önemli

olduğu oynayarak davranış geliştirmenin amaç olduğu çocuk oyunlarından yola çıkarak öğrenciyi merkeze alan bir eğitim anlayışı oluşmuştur (San, 1990). Bu ilk çalışmalarda yeni açılan bu eğitim kurumları genelde varlıklı aile çocuklarına yönelik olarak açılmış olup sanayileşmenin yan etkileri olan insancılıktan uzaklaşmamak adına eğitim ve öğretim duyu ve duygu odaklıdır. Böylece yeni bir sınıfsal toplum oluşmaktadır (Adıgüzel, 2013). Bilgi yükleme işlevli eğitim bırakılmış ve çocuk merkezli bir eğitim anlayışı ortaya çıkmıştır.

Harriet - Findlay Johnson adında bir köy öğretmeni eğitimde drama konusunda ilk çalışmaları yapmış olan kişidir. Bu ilk çalışmalar “make believe play” yani öyleymiş gibi yapma ilkesi taşımaktadır (Okvuran, 1995; San, 2002). 1911 yılında yazmış olduğu “the dramatic method of teaching” adlı kitap bu alanda yazılmış ilk kitap olma özelliğini taşımakta ve bu uygulamalara yer vermektedir. Johnson dramayı okul tiyatrosundan farklı olarak uygulayan ilk kişidir. Bu uygulamalar ilk olarak “make believe play” yani “mış gibi yapmak” biçiminde olmuştur (Bolton’dan aktaran San, 1999; Aral vd., 2000; Gönen & Ural- Dalkılıç, 2003). Henry Caldwell Cook ezberlemeye karşı çıkarak oynayarak öğrenmeyi savunmuştur. 1917’ de The Play Way adlı eserinde gerçek öğrenmenin yaparak yaşayarak öğrenileceğini ve zorla kimseye bir şey öğretilmeyeceğini öğrencinin öğrenmeyi istemesi gerektiğini ifade etmektedir. Öğrenmelerinin gerçekleşebilmesi için sorumluluk verilmesi gerektiğini vurgulamış, şiir yazma, resim yapma, şarkı söyleme, rol yapma etkinliklerine derste yer verilmenin önemine dikkat çekmiştir (Gönen ve Uyar- Dalkılıç, 2003). 1954 yılında yayınlanan ‘Child drama’ ‘Çocuklarla Yapılan Drama’ adlı kitabın yazarı Peter Slade aynı zamanda bir psikoterapisttir. Çocuk ve oyun kavramına değinen Slade çocuğun kendi dünyasının olduğu ve bu dünyanın yetişkin dünyasından çok farklı olduğunu ifade etmektedir. Çocuğun oynadığı oyunlar sırasında kişiliğinden ipuçları vereceğini dile getirir. Slade dramayı tiyatro ile karşılaştırılmaması gerektiğini ve okul programlarında da bağımsız olarak yer alması gerektiğini savunmaktadır. Onun bu düşünceleri İngiltere eğitim anlayışında çok etkileyici bulunmuş ve okullardaki drama çalışmalarında köklü bir değişikliğe gidilmesini zorunlu hale getirmiştir (Slade’den aktaran Sağlam, 1997). Slade dramada çocuğu yaratmak adına doğal uyarıcılara odaklanmıştır (Uşaklı, 2006). Dramayı bir sanat olarak gören Slade dramanın drama için yapılacağını savunmaktadır. Bir öğretim yöntemi olarak kullanılmaması gerektiğini savunmuştur. Kitabında spontanlığı ve doğaçlama kavramlarını gündeme getirmiştir (Çebi, 1996). 1967’ lerde Brain Way drama

üzerine çalışmalarda bulunmuştur. 'The Development Through Drama' adlı eserinde drama ve tiyatroyu birbirinden ayırmıştır. Bu kitapta oyunların eğitim amaçlı yazılması gerektiğini savunmuştur. Ayrıca çocukların kendilerinde bulunan ortaya çıkmamış yönlerini keşfetmelerine yardımcı olacak önerilerde bulunmuştur (Adıgüzel, 2013). Sınıfta dramaya duyuşsal yaşantıları eklemiştir (San, 1990). 2.dünya savaşının çıkmasıyla drama okulda yer almaya başlamıştır. 1943 yılında Eğitsel Drama Derneği kurulmuştur (Kara, 2010). 1951 yılında İngiltere Eğitim Bakanlığı dramaya gereken ilgiyi göstermeye başlamıştır. 1960' lı yıllarda çeşitli drama yazıları yayınlanmıştır. San'a göre dramayı bir süreç olarak gören Finlay- Johnson' un çalışmalarıyla başlayan eğitimde drama çalışmaları çok doğru biçimde başlamıştır. Fakat 60 yıl boyunca bu süre iyi değerlendirilememiştir. İçeriğin ağırlıkta olduğu drama giderek biçime dönüşerek dil ve sözel ağırlıklı hünelerinin olduğu gösterilere, okul temsillerine, toplu halde konuşmaların sergilendiği müsamerelere, retorik çalışmalara dönüşmüştür. Dramanın özünden kopuk bu anlayışı 1970' li yıllarda Dorothy Heathcote ile asıl olması gereken konumunu bulmaya başlamıştır. (Selanik-Ay, 2005).

Dorothy Heathcote çağdaş drama eğitim anlayışının kurucusu olmuştur. Dramayı yeniden tanımlayan Heathcote dramada lideri daha aktif bir şekilde katmıştır (Okvuran, 1995). Drama konularını, ilkelerini, kullanım alanlarını, sonuçlarını ve sorumluluklarını gözden geçirmiştir. Drama sürecinin başında çocuk ve ergenlere kendini ifade etme şansının verilmemesi gerektiğini savunmuştur. Çünkü ona göre bu kazanılacak, üstüne uğraşılacak, emek gösterilecek bir durumdur. Heathcote'u otoriter bulan bazı eğitimciler onun bu yönüyle dramanın ruhuna ters düştüğü üzerine eleştiriler de yapmışlardır. O Öğrencilere güçlerini yavaş yavaş kullanmayı öğretmektedir (San, 1990). Slade ve Way'in görüşlerinin tersine sanatsallık ve kişisel gelişim kavramlarına karşın bilgiyi vurgulayan ve amaçlayan bir görüş kazandırmıştır (Adıgüzel, 1993). O dramada eğitselliği vurgulayarak dramanın iyi bir öğretim yöntemi olarak görmektedir (Erbay, 2009).

2.2.2. Dramanın Türkiye'deki Tarihsel Gelişimi

Adıgüzel'e (2013) göre Türkiye'de drama tarihi 1980'li yıllar ve öncesi olarak iki dönemde incelenmelidir. 1980'li yıllar öncesi yaratıcı drama çalışmaları cumhuriyet dönemi ile başlamış olup temsil, dramatizasyon, rol oynama, doğaçlama, müsamere gibi

kavramlarla yaratıcı dramanın karıştırılması ya da aynıymış gibi düşünüldüğünden bu dönemin ayrı olarak ele alınması gerektiğini savunur.

Tiyatronun okullarda yer almasını sağlayan kişinin İsmail Hakkı Baltacıoğlu dur. İsmail hakkı Baltacıoğlu okul temsillerine ağırlık vererek yapılan müfredat programlarına Türkçe derslerinde de dramanın kullanabileceğini belirtmiştir ancak o dönemde kullanılmamıştır (Gönen, 1992). 1915 yılında yayınlamış olduğu mektep temsillerinin usulü temsili adlı broşürde meşrutiyet dönemi eğitim programlarına okul temsillerine ilişkin bir ders eklemiştir (Çoruh, 1950). Öğretimin ilk vasıtasının deneme olduğunu vurgulayan Baltacıoğlu insanın nesnel, tinsel olan her şeyi ancak deneyerek yaşayarak öğrendiğini savunmaktadır. O aklın ve zekanın aksiyon kaynaklı olduğunu ifade etmektedir. Baltacıoğlu insan eğitiminde çocuk kişiliğinin gelişmesine önem vermekte ve bunun okulda tiyatroyla mümkün olabileceğini ifade etmektedir. Tiyatronun diğer sanat dallarına nazaran hayata en yakın bir sanat kolu olduğunu ifade eden Baltacıoğlu bir eğitim aracı olarak tiyatroyu bütün öteki güzel sanat kollarından üstün tutmaktadır.

Cumhuriyet tarihinde 1926 tarihli ilkokul programında, dramatizasyon adı altında ilkokulun eğitim ve öğretim ilkeleri bölümünde, dramatik gösteriler temel alınmıştır ibaresi ile dersler içinde dramatik gösterilerin gerçek anlamda bir öğretim ve ifade aracı olarak ele alınmıştır (Adıgüzel, 2013). Eğitimde drama kavramına ilişkin en yakın çalışmaların ise köy enstitüsü döneminde Türkçe öğretim programında yer aldığı görülmektedir. 1951 yılında ortaokul programlarına, 1968’ de ise ilkokul programlarına alınmıştır. 1968 programında yer almasına rağmen drama uygulamaları yapılmadığı görülmüştür. Bunun en önemli nedeni eğitimcilerin bu eğitimi almayışları olmaktadır (Karakaya, 2007). 1950 yılında Selahattin Çoruh ‘Okullarda Dramatizasyon’ adlı bir kitap yazmıştır. Bu kitapta dramatizasyon kavramından ve okullardaki kullanımından bahsetmektedir. 1926 tarihli ilkokul programını incelemiş ve bu programda yer alan dramatik gösterilerin derslerde de bir öğretim aracı olarak ele alındığını ifade etmiştir. Hayat bilgisi derslerindeki dramatik gösterilerin bu dersler için bir ifade yolu olarak kabul edilmiş ve öğretim programında rontlar, şarkılar, temsiller ve oyunlar adı altında yer verilmiştir (Çoruh, 1950). 1965 yılında Emin Özdemir ‘Uygulamalı Dramatizasyon’ isimli bir kitapçık yayınlamıştır. Bu kitapçıkta eğitimde drama yöntemini eğlendirerek öğreten yaratıcılığı ortaya çıkartan bir yöntem olduğunu vurgular (Özdemir, 1965).

1980 sonrası drama tarihi Tamer Levent ve İnci San’ ın Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi’nde 80 öğrenci ile yaptıkları drama çalışmaları ile başlamaktadır (San,

1996). Ankara Üniversitesi'nde başlatılan drama kursu ile drama kavramına ilk kez bilimsel olarak yaklaşmıştır. Adıgüzel'e(2013) göre alanın akademik bir ortamda ele alınması bakımından Türkiye'de yaratıcı drama tarihinin çağdaş anlamda başlangıcı olarak kabul edilmektedir. 1982 yılında başlayan bu çalışmalar 1984-1986 Sanat Kurumu Deneme Sahnesi Topluluğuyla atölye çalışması ile devam etmiştir. 1989-1990 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinde ilk yüksek lisans dersi gerçekleştirilmiştir. Aynı ikili 1985 yılında Ankara'da ilk olarak uluslararası eğitimde dramatisasyon" seminerini gerçekleştirmişlerdir. Önce belli aralıklarla yapılan bu seminer çalışmaları 2007 senesinden sonra her yıl düzenli olarak gerçekleştirilmiştir. 1988 yılında Oluşum Drama Atölyesi ilk drama çalışmalarını yapmıştır. 1990 yılında ise Çağdaş Drama Derneği (A.Ü.) Tamer Levent ve İnci San önderliğinde kurulmuştur. 1998 yılından itibaren YÖK tarafından planlanan "Eğitim Fakültelerini Yeniden Yapılandırma Projesi" kapsamında ilköğretimde drama" adı altında eğitim fakültelerine bağlı sınıf öğretmenliği, okul öncesi öğretmenliği ana bilim dallarında zorunlu dersler arasında yer almaktadır (Karadağ ve Çalışkan, 2008). Karadağ (2005) üniversitelere bu kadar geç konmasının sebebi bu dersi okutacak olan kalifiye öğretmenlerin olmayışından kaynaklandığını ifade eder. Adıgüzel (2013) 2007 yılında bölümlere ek olarak Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Beden Eğitimi Öğretmenliği, Yabancı Dil Öğretmenliği gibi bölümlerde de zorunlu olarak genellikle drama adıyla yer aldığını belirtir. 2000 yılında ise Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinde Yaratıcı Drama Tezsiz Yüksek Lisans Programı açılmıştır. Eylül 1998'de M.E.B. Talim Terbiye kurulunca yayımlanan tebliğler dergisinde , ilköğretim okulları seçmeli drama dersi 1-2-3 öğretim programı yayımlanmış ve 1997-1998 öğretim yılından itibaren seçmeli ders programlarında yer almıştır. 2006- 2007 yılı programında yer alan derslerin çoğunluğunda drama bir öğretim yöntemi olarak belirtilmektedir (Vural ve Somers, 2011). MEB (2012) programında ise programın özünde oyun ve öğretim esas alınmıştır. Drama dersi ' oynamak öğrenmektir' şeklinde ifade edilmektedir. Ayrıca drama alanında yazılmış birçok doktora ve yüksek lisans tezi bulunmaktadır. 1988 yılında Tülay Üstündağ' ın dramatisasyon ağırlıklı yöntemin etkililiği başlıklı tezi drama alanında ilk yüksek lisans tezidir.

2.3. Dramanın Çeşitleri

Dramanın çeşitleri dörde ayrılmakta olup, bunlar aşağıda ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

2.3.1. Yaratıcı Drama

Yaratıcı drama; “doğaçlama, rol oynama vb. tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanarak bir grup çalışması içinde bireylerin bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri, bir eğitim ünitesini, kimi zaman da bir soyut kavramı ya da davranışı eski bilişsel örüntülerin yeniden düzenlenmesi yoluyla ve gözlem, deneyim, duygu ve yaşantıların gözden geçirilmesiyle 'oyun' süreçlerinden geçirilerek anlamlandırılması, canlandırılmasıdır” (San 1990).

Yaratıcı drama doğaldır, yazılı bir metni yoktur, sunum değildir, sahnelenmesi gerekmez, olay merkezli ve lider tarafından yönlendirilen katılımcılar, yaşadıkları durumları yansıtır ve yaratıcı drama şeklinde hayal ederler. Lider, dramatik oyunlarla fikirlerini ve duygularını keşfetmeye, geliştirmeye, ifade etmeye yönlendirir. Yaratıcı dramanın doğal ya da sunum değil doğaçlama biçiminde olması, izleyicilere sergilenmesinin gerekli olmadığını göstermektedir. Yaratıcı dramaya katılanlara katılımcılar denir ve onu yönetenlere öğretmenlerden ziyade liderler denir. Yaratıcı drama basmakalıp olamaz. Bir nehir gibidir ve nehir kıyılarının başlangıcını ve varış yerlerini birbirine bağlayan sürekli hareketli bağlantılar yapar. Doğaçlama, müdahale ve darbe-reaksiyon yoluyla muadili, bağları düşünme ve duygu, insanlar, fikirler ve hatta yüzyıllar arasındaki ilişkilerdir (Thompsan ve Gaslin’ dan aktaran Okvuran, 2000).

San (1992)’e göre; “Yaratıcı drama çalışmaları ne tiyatro yapmak ne de oyunculuktur. Yaratıcı drama tiyatro formlarını kullanır, özünde de oyunculuk sözcüğünün kökündeki 'oyun' kavramı bulunur. Tıpkı bir tiyatro ürününün sahneye konuş süreçlerinde yaşadığı gibi, drama çalışmalarında da katılımcılar belli bir atmosferi, oyun oynamadan duyulan hazzı paylaşırlar. Fakat drama olgusu bir tiyatro ve oyunculuk örneği sergilemek değildir. Yazılı bir metne dayanmaz ya da sahneye konmaz. Drama etkinliğine katılanların en başta grup içi bir çalışmaya hazır olmaları, kendilerini rahat ve güvenli duyumsamaları, yeni ve değişik şeyler keşfetmeye hazırlıklı olmaları gerekli ve yeterli ön koşuldur.”

Yaratıcı drama ile tiyatro arasındaki ilişkiye geldiğimiz zaman; “yaratıcı drama kavramında önemli olan 'yaratıcı' sözcüğüdür. Çünkü bence yaratıcılık tiyatronun tam

olarak kavuşamadığı bir şeydir. Tiyatro olgusunda yaratıcı olan oyun yazarıdır. Oyuncu ise icracıdır. Seyirci ve oyuncu tiyatronun iki önemli ögesidir. Yaratıcı dramanın esas olarak seyircisiz bir tiyatro olması ise önemlidir” (And, 1997).

2.3.2. Eğitici Drama

Eğitici drama konusunda da uzmanlar farklı tanımlarda bulunmuşlardır. Lindvaag ve Moon (1980): “eğitici dramayı, özel olarak düzenlenen yaşantıları somut bir şekilde hissetme yoluyla, sosyal, evrensel ve soyut kavramların, tarih, edebiyat gibi konuların canlandırarak anlamlı hale getirildiği, öğrenildiği bir drama çeşididir.”

Eğitici drama; “mümkün olduğunca esnek olmakla birlikte, temel kuralları önceden ve dışarıdan belirlenmiş, bir grupta yaşayan, yetişkin bir lider (örneğin bir öğretmen) tarafından yönlendirilen ya da en azından başlatılan ve çocuklar tarafından bir grup oyunu gibi algılanabilen etkinlikler bütünüdür” (Önder, 2004).

Eğitici drama, “eğitim amaçlarıyla sınırlandırılmaktadır. Söz konusu olan etkinliğin kapsamı eğitici tarafından belirlenmektedir, çünkü bu etkinlik eğitici dramadır, drama eğitimi değildir, eğitici drama bir adım sonra ne ile karşılaşacağını bilmeden yaşama ait rolleri yeri gelince oynamak ve bu yolla yaşamı tanımak demektir” (Gönen 1992).

2.3.3. Psikodrama

'Psyche' ve 'drama' sözcüklerinden oluşan psikodrama kelime olarak: “kişilerin iç dünyalarının eyleme (aksiyona) dönüşmesi anlamına gelmekle beraber (Dökmen, 1995) bir tür dramatizasyondan ya da başka bir deyişle spontan tiyatrodan yararlanılarak gerçekleştirilen bir ruhsal geliştirme, tedavi yaklaşımı olarak tanımlanabilir” (Dökmen, 1995).

Psikodrama; “psikososyaldır, öznellik ve özneyi önemser, bilişsellik özneye yöneliktir. Sağaltımsal (terapik) boyutu önemlidir. Yaratıcı drama başlıca toplum bilimsel olgulara yöneliktir, sosyo-psikolojiktir, toplumdaki olay, olgu ve oluşumları irdeler; öznellik 'özgürlük ve özgünlükler' açısından önemlidir (Adıgüzel, 2013). Psikodrama bir sistem olarak görülebilir. İnsanların psikolojik sorunlarının giderilmesi amacıyla oluşturulan bir sistemdir. Psikodrama, sisteminin 'girdi'si duygusal sorunları olan birey; yapılan ısınma, oyun ve geribildirim etkinlikleri 'süreç', sonuçta ulaşılan sağlıklı davranış ise 'çıkıtı'dır” (Gökdağ’ dan aktaran Üstündağ, 2000).

Psikodramada amaç, katılan bireylerin katarsis elde etme ve içgörü kazanmaları yolu ile psikolojik gelişmelerin sağlanması ve böylece tedavi edilmeleridir (Önder, 1999). Psikodrama, grup terapi, sosyometri ve psikodramadan oluşan üçlünün parçasıdır, Gerçeği dramatik yöntemler kullanarak bulmaya ve incelemeye çalışır. Bu yaklaşım eski bilimsel örgütlerin yeni şekilde algılanmaları ve buna bağlı olarak da davranışların yeniden düzenlenmesi yoluyla bireylerdeki ve gruplardaki değişimleri kolaylaştıran rol teorisine dayanır (Kaner, 1990). Bireylere, başkaları ile olan ilişkilerini gözden geçirme, bu ilişkilerde yaşadıkları sorunları anlatma ve tanıma yeteneğini geliştirme ve alternatif çözümlerin farkına varma, bu alternatiflerden birini seçme ona göre davranabilme becerisini arttırma olanağı verir.

Psikodrama genellikle grup terapisi'dir ancak bireysel terapiye de uygulanabilmektedir, önceleri psikoterapi uygulamaları ile sınırlı olan bu yöntem günümüzde telkin ve tedavi aracı olarak kliniklerde, insan ilişkilerini geliştirme ve eğitim aracı olarak eğitim kurumlarında, endüstride, evlilik danışmanlığında, ıslahevleri ve hapishanelerde olmak üzere çeşitli kuruluşlarda hem çocuklara hem de yetişkinlere uygulanmaktadır (Kaner, 1990).

2.3.4. Sosyodrama

Genellikle psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinde kullanılan teknikler arasında sayılan sosyodrama ile toplumsal sorunlarla ilgili gerçekleştirilen canlandırma çalışmaları kastedilmektedir. Toplumsal sorunların yanında gruba yönelik ortak sorunlar da sosyodramaya konu olabilir.

Drama etkinliklerinde de sosyal sorunların irdelendiği çalışmalar yer alır. Bunlar başlık parası, kızların erken yaşta evlendirilmesi, otobüs duraklarında yaşanan sıraya girip girmeme kavgaları, sokak çocuklarının gerçeği gibi sosyal hayattan alman konular olabileceği eğitimde cezanın yeri, kopya çekmenin dürüstlikle ilişkisi, arkadaşlık ilişkilerinde güven gibi gruba ya da okula ilişkin konularda olabilir. Dikkat edilmesi gereken nokta sosyodramayı kullanan dramanın daha geniş bir kavram olması; iletişim, etkileşim, duyu, güven, uyum çalışmalarından rahatlama egzersizlerine kadar kapsamlı bir süreci içermesidir (Bozdağın, 2003).

2.4. Drama İle İlgili Kavramlar

2.4.1. Yaratıcılık

Yaratıcılık; “Mevcut kavramların arasındaki ilişkiden yeni kavramlar üretmek şeklinde tanımlanabildiği (Yıldırım, 1998) gibi genel olarak yaratıcılık daha önceden kurulmamış ilişkiler arasındaki ilişkileri kurabilme, böylece yeni bir düşünce şeması içinde, yeni yaşantılar, deneyimler, yeni düşünceler ve yeni ürünler ortaya koyma yetisidir (San, 1985). Yaratıcılık, bireylere çekici gelen sihirlilik, deha, üstün yeteneklilik vb. gibi çoklu kavramları çağrıştıran bir kişilik özelliği olarak bilinmektedir” (Samurçay 1981).

Yaratıcılık; “bütün duyuları, duyguları, duyguları ve düşünceleri ile birlikte tüm insanı kapsar. Yaratıcılık kendini yalnız okulda göstermez. Her yerde, çocukların oynadıkları, deneyimler edindikleri, çevrelerini kendilerine göre yorumladıkları her şey de ortaya çıkar. Sözgelimi bir yatak örtüsünü alıp masanın üzerine örtmeleri ve masayı bir mağara ya da kulübe olarak canlandırmaları, yaratıcılık gösteren bir oyundur. Çünkü sıradan eşyalara imgelem yoluyla farklı fonksiyonlar kazandırılmıştır. Çocuklar bir şeyi olduğu gibi kabul etmek istemiyorlar; yetişkinlerle birlikte işlemeyen bir şeyi işler duruma getirmeyi istemiyorlarsa, sorunların çözülmesinde yaratıcılık çok önemlidir. Eğer her şeyin olduğu gibi kalmasını istemiyorsak, yaratıcılık kaçınılmaz bir gereksinimdir. O halde yaratıcılık kurallara da karşı gelip, denenmiş şeylere karşı kuşku ve merak gösterebilmek ve denemektir” (Bode vd. 1979).

2.4.2. Metaksis

Metaksis, “drama sürecinde katılımcıların hem gerçeğin hem de oyunsu süreçlerin farkında olması anlamına gelmektedir (www.perseus.edu). Metaksis kavramının temeli Boal'e dayanır. Katılımcılar dramada 'imge paylaşımı'na girerler. Yaratılan durumun ortaklaşalığı, imgenin paylaşımını da gerektirmektedir. Bu, katılımcıların gösterim için uzlaşması ile olur” (Okvuran, 2000).

Boal'a (1996) göre metaksis, “yeni bir dünyanın başka bir dünyaya katılımı anlamsızdır; gerçekte, yetkin idealar dünyası ile düzenli olmayan gerçek şeylerin dünyası nasıl birleşebilecektir? Birinden bir diğerine bir hareket var mıdır? Eğer böyleyse bu nasıl oluşur? Diye sorarak iki dünya arasındaki geçişi sorgulamaktadır. Özetle metaksis iki dünyayı aynı anda akılda tutan yüksek bilinç durumudur” (www.perseus.edu).

2.4.3. Etkileşim

Etkileşim; “aynı anda birden fazla öznenin etkilenme eylemini birlikte ve karşılıklı olarak gerçekleştirmeleri olarak ifade edilir. Bir insanın bir başka insanla karşılaşması, kendini diğer insanlara göre uydurması, karşılıklı koşullandırılmalı davranışlarından birinin etkinliğinin diğerinin etkinliğini izlemesi, ama İkincisinin eyleminin aynı zamanda yine onun etkinliğinden hareket kazanmasıdır” (San, 1985).

Etkileşim toplum yaşamında her şeyin hem kendisinin bağlı olduğu hem de kendisine bağlı olan bir karşılıklı etkiler bütünlüğü içinde bulunması nedeniyle sonucun birbirinden ayrı değil, sıkı sıkıya birbirine bağlı olması ve durmadan birbiriyle yer değiştirmesidir (Ozankaya, 1984).

2.4.4. Eylem

İnsanın dış nedenlerle değil de doğrudan doğruya kendisinin gerçekleştirdiği davranışlarıdır. Bir istenç edimi istemenin, bir tasarının, bir düşünüşün, bir kararın gerçekleşmesi, bilinçli insanın istemesinin ürünüdür (Akarsu, 1974). Eylem maddesel bir gücün ya da bir düşüncenin ortaya çıkışıdır. Psikolojik açıdan iki temel biçimi vardır: 'oyun' ve 'emek'. İlkini özgür bir eylem olmasına karşın; emek düzenleme, yönetim gerektiren bir eylemdir. Bununla beraber eylemlerde asıl olan beden organlarının hareket ettirilmesi değildir. Eylemlerin nedenlerini düşünce ve duygularda aramak gerekmektedir. Bir eylemde amaç ve karar genellikle bedeni harekete geçirir de, iradenin buna karşı koyduğu da olur. İradeye yönelik eylemler daima dışa yönelik olmaz. Bazen de içe yönelik olur. Bu tür eylemin belli başlı dört çeşit aşaması vardır: 'Amaç', 'Düşünme ve Akıl Yürütme', 'Seçim ve Karar' ve 'Uygulama' (Ertürk, 1988).

2.4.5. Edim

Aristo'ya göre edim; “energía (Yunanca)dır. O, edimi güç, karşıt olarak kullanmıştır. Aristo'ya göre edim, bir oluşturma. Varlık sürekli olarak edim halindedir ve güçten edinme geçmektedir. Oluş, bir gerçekleşme edimidir. Aristo'ya göre, bir edimle mermer heykelleşir, tohum bitkileşir, özdek biçimlenir. Edim gizil güç halinde bulunanın gerçekleşmesidir. Edim ona göre gerçekleşmiş olan değil, gerçekleşmekte olanıdır” (Hançerlioğlu 1977; Akt. Güneysu, 1991).

Edim; “ruhbilim terimi olarak İngilizce 'performance' deyimini ile özdeşleşmiş ve belirli bir

durumla karşılaştığı zaman kişinin yapabildikleri anlamında tanımlanmıştır. 'Performence' eylemlerin daha bilinçli kullanılması, olup bitmiş iştir. Edim ise belirli bir iş durumuyla karşılaştığı zaman kişinin yapabildikleridir. Eylemlerin amaçlı, bilinçli kullanışı, bitmemiştir.”

2.4.6. Empati

Empati; “Bir kişinin kendisini karşısındaki kişinin yerine koyarak olaylara onun bakış açısıyla bakması, o kişinin duygu ve düşüncelerini doğru olarak anlaması, hissetmesi ve bu durumu ona iletmesi sürecine denir (Dökmen, 2002) Özetle empati en yalın anlamı ile karşısındakinin söylediklerini anlamak ve karşısındakinin hissettiklerini hissetmektir. Korktuğumuzda yüzümüzün nasıl bir biçime büründüğü, bedenimizin, duruşumuzun nasıl farklılaştığı, yolda yürürken insanların yüz çizgilerinin neyi anlattığı, bize uzanan bir elin bize doğru nasıl yönelimde bulunduğu empati kavramı ile doğrudan ilgilidir. Bu görsel ipuçları, karşımızdaki kişiyi anlamayı ve onun hissettiklerini hissetmeyi kolaylaştırır” (Üstündağ, 2000).

2.5. Drama Uygulamalarında Göz Önünde Bulundurulması Gereken Koşullar

Drama etkinlikleri yapılırken göz önüne alınması gereken önemli bazı koşullar vardır. Her tür eğitim etkinliğinde olduğu gibi, beklenen sonuçların elde edilmesi, bu koşulların ne derece yerine getirildiği ile yakından ilgilidir.

2.5.1. Çevre

Drama uygulanan çevre, çocuğa her ayrıntıyı hazır sunmamalıdır. Bu nedenle drama yapılan yerde, çocuğun zihninde canlandırmasına olanak vermek üzere, oynanacak öykü ya da rollerle ilgili gerçek ya da gerçeğe çok benzeyen nesnelerin bulunmasındansa, o nesnelerin yerini tutabilecek daha basit ve önceden oraya yerleştirilmiş nesneler bulundurulabilir (otomobil yerine kullanılabilecek minderler gibi). Drama etkinliği sırasında, sonuç değil süreç önemli olduğundan, çocuğun çevreyi kendi gelişimi için 'dönüştürme' çabasına olanak tanıtacak biçimde, çevre her şeyi hazır olarak sunmamalıdır. Özetle, drama yapılan çevre, çocuğa her yönden güven veren, çocuğun her bakımdan denemeler yapabileceği, rahatlatıcı, fiziksel mekan olarak sınırlan olan, ama hayali anlamda sınırları olmayan esnek bir çevredir (Önder, 2004).

2.5.2. Yaş

Fein' e göre (1981); “çocuklarla drama etkinliklerine 3.5 yaş civarında başlanabilir. Çünkü çocuklar, bu yaştan itibaren işbirliği kurmaya, rol oynama yolu ile duygularını bilinçli olarak ifade etmeye, arkadaş edinmek için uygun davranışlar göstermeye başlar. Dramada önemli olan, mükemmel sonuç olmadığına göre, küçük yaştaki çocukların çok zengin olmayan davranış repertuarları ile yapabildikleri kadarıyla etkinliklere katılmaları kabul edildiği takdirde, birçok çalışma, bu yaştaki çocuklara da uygulanabilir.” (Önder, 2004).

Çocuğun gelişiminde, yaş tarafından belirlenen dönemlerin varlığını ve çocuğa sunulacak eğitim etkinliğinin malzemesinin uygun zamanını belirlemenin önemini öne sürenlerden Montessori de (1965), 'uygun anı' belirlerken, etkinliği deneyerek, etkili eğitim verebileceğini vurgulamıştır, buna göre, çocuğun 'kronolojik yaşı' değil, herhangi bir etkinliğe 'dikkatini uzun süre yoğunlaştırması', yani ilgi göstermesi ve 'gerekli hareket tekrarını kendiliğinden yapmaya istekli olması' önemlidir. Çünkü çocuğun dikkatini çeken ve onu harekete geçiren etkinlik ya da eğitim malzemesi, çocuk için 'anlamlı' olan etkinlik ya da malzemedir ve sunulması yararlıdır. Bu görüşlerden hareketle, belirli bir drama etkinliğinin uygun olduğu yaş konusunda kesin bir yargıda bulunmak yanıltıcı olabilir. Aynı kültürde bile, bir gelişim düzeyi, aynı yaştaki diğer çocuklarda oldukça farklı olabilmektedir. Kronolojik yaşın değil, zihinsel gelişim yaşının temel alınması gereği genelde kabul edilmektedir. Bu nedenle öğretmen, herhangi bir drama etkinliğinin, eğitim verdiği çocuklara uygun olup olmadığını, çocukların kronolojik yaşlarına bakarak saptamamak, çocukların; dikkat, ilgi, taklide dayalı hareketleri tekrarlayarak yapabilme gibi becerilerini göz önüne almalıdır (Önder, 2004).

Yeter ki etkinlik, çocukların ilgisini çeksın, taklit hareketlerini yapabilsınler ve öğretmen, söz konusu oyunun, rolün ya da etkinliğin sonucuna değil, sürecine odaklaşsın ve çocuklar arasındaki performans farklılıklarını övme ya da düzeltme yolu ile belirgin hale getirilmesin. Çocukların davranışlarını olduğu kadar kabul etsin. Vurgulanan söz konusu noktalara dikkat edilmesi durumunda, bu kitabın sonunda verilen örneklerin bazılarının, 3,5 yaş civarındaki çocuklarla bile uygulanabildiği görülür.

2.5.3. Grup İklimi

Bir grupta, drama yolu ile iyi bir işbirliği ve iyi bir grup iklimi yaratılmak isteniyorsa, öğretmen zamana karşı yarışmamalı, acele etmemeli, zaman stresine girmemelidir. Eğer,

çocukların yaratıcı ve geliştirici kaynakları harekete geçirilmek isteniyorsa, bu koşul çok önemlidir, bunu sağlamanın bir yolu, her etkinliğin aşağı yukarı ne kadar zaman aldığının denemeler yolu ile saptanması ve günlük plandaki diğer etkinlikler arasında drama saatinin ve süresinin belirlenmesi olabilir (Önder, 2004).

Herhangi bir eğitim etkinliğinin kalitesi, öğrenmek için olanak sağlanan zamana da bağlı görülmüştür (Carroll, 1965). Carroll, 'Zaman Terosi'nde, okuldaki öğrenme süreci sırasında, öğrencinin bir konuya dikkatini verdiği sürenin önemli bir etken olduğunu vurgulamıştır. Önemli olan çok yoğun bilginin, hızlı olarak art arda verilmesi değil, etkili olarak öğrenmeleri için öğrencilere yeterli sürenin verilmesidir. Sunulan malzemeyi kavramada güçlük çeken öğrencilere, ek ve destekleyici yönergelerin verilmesi gerekebilir ve bu da daha çok zaman kullanmayı gerektirebilir.

2.5.4. Etkinlik Seçimi

Öğretmen, drama etkinliğinin seçimi sırasında, çocukların önerilerini dikkate almalıdır. Böylece çalışma planı esnekleştirilebilir. Neyi, nasıl canlandıracaklarına çocukların karar vermesi, onları drama etkinliklerine daha çok güdüleyebilir. Ayrıca, eğitim malzemesini, yapacağı etkinliği kendi seçmesi durumunda, çocuğun yaratıcılığı gelişebilir. Bu anlamda drama öğretmeni, otoriter değil, demokratik bir lider olmak durumundadır. Öğrencilerine yalnızca söz hakkı vermekle kalmaz, etkinliklerin belirlenmesinde, onların özgür seçimlerini kabul eder. Çocuğun kendi yaptığı seçimlerin bir sonucu olan yüksek konsantrasyon düzeyi, hem yaptığı etkinliklerden zevk alarak mutlu olmasını, hem de özellikle Montessori'nin (1982) belirttiği gibi, kendilik bilincinin bütünleşmesini sağlayabilir. Bu nedenle, bütün eğitim etkinliklerinde olduğu gibi, eğitici drama etkinlikleri sırasında da, çocukların hem oyuncakları drama etkinliğini kendilerinin seçmesine, hem de seçtikleri ya da verilen rolleri kendi istedikleri gibi oynamalarına, elden geldiğince izin verilmesinde yarar vardır.

2.5.5. Sessizlik

Drama çalışması sırasında, çocukların bazen gürültü çıkarmalarına (konuşarak, bağırarak, zıplayarak, gülererek) izin verilmesi doğal olduğu gibi, sessizlik de çok ilginç ve yararlı bir yaşantı olabilir. Sessiz kalarak dikkati, düşüncelere, duygulara, bedene, dinlemeye yoğunlaştırmak, çocuklarında öğrenmeleri gereken becerilerdir. Özetle; ara sıra çocukların

sessiz oldukları, hatta tamamen hareketsiz kaldıktan anlar yaşatılarak, sessizliği dinlemeleri, sessizliğin farkına varmaları sağlanmalıdır.

2.5.6. Dramanın Yapısı

Her drama etkinliğinin, belirli bir yapısı ve düzeni vardır. Doğaçlama türü dramada dahi, başlangıçta lider tarafından belirtilen, etkinliğin bir başlama noktası, geçtiği bir yer ve oynanacak belirli roller bulunur. Bazı karakterlerin önce, bazılarının ise sonra ortaya çıkması, bazı etkinliklerde farklı rollerin çocuklar arasında değiş tokuş edilmesi ve hemen her drama etkinliğinin tartışma bölümüyle sonuçlanması, bu yapı ve düzenin önemli parçasıdır. Drama oyunundaki söz konusu bu yapının, başlangıçta en çok öğretmen farkındadır. Ancak sürekli olarak dramaya katılan bir gruptaki çocuklar da bu yapının farkına varırlar. Yapı içerisindeki belirli aşamaların (yönerge, yaşantı, bilgi ya da tartışma) gerçekleşeceği beklentisi, katılanları sonraki aşamaya hazırlar. Bu yapı sayesinde drama, öğrenme yönünden etkili bir çalışma olma özelliği kazanır (Önder, 2004).

2.5.7. Çocukların Kullandığı Dil

Drama etkinliği sırasında çocukların kullandıkları dil ile ilgili düzeltmeler yapılmamalıdır. Çocuk o sırada katılmakta olduğu etkinliğe yabancılaşabilir. Genel olarak okulda, özellikle okulöncesi dönemdeki çocukların, dil özellikleri değiştirilmeye çalışmamalıdır. Aksi halde çocuk, öğretmene ve okula yabancılaşabilir. Ancak bu arada öğretmen de kendi dilini çocuğa benzetmeye çalışmamalıdır. Çünkü bu davranışı çocuk tarafından samimi olarak algılanmayabilir veya çocuk alaya alınmış olduğu düşünebilir (Trudgill, 1975; Akt. Önder, 2004).

2.6. Eğitimde Drama

Eğitimcilerin en önemli görevleri çocukların ve ergenlerin yaşadığı çevreyi, dünyayı algılayıp anlayabilmelerini, kendilerini tanıma ve başkalarıyla iletişime geçip, çeşitli etkileşimleri gerçekleştirmelerini sağlamak ve yaşamları için onlara imkânlar hazırlayıp, ortam sunmaktır. Özellikle günümüzde okulda ve evde çocuklara bu bakımdan sağlanan olanaklar kısıtlı olmaktadır. Ayrıca çevresi ve dünyası ile kurduğu iletişimde, öğretmen, ders kitabı ve yazarı ya da bir kitle iletişim aracı gibi hep bir araç bulunmaktadır (Bowel & Heap, 2001). Böylece çocuğun duyuşsal alanı ve bilişsel alanı ister istemez birbirinden

ayrılmaktadır. Öğrenme yaşantısal olmaktan çıkıp sadece bilişsel yollardan gerçekleştiği için öğrenci bilgilerini öznelletirememekte, yararlı ve işlevsel kılmada çok az olanak tanımaktadır. Öğrenme süreçlerine duyuşsalılığı ve yaşantıların katılmasını eğitimde drama çalışmaları olanaklı hale getirmektedir (San, 1992).

Eğitimde dramanın eğitsel amacı “ bir kavramın, bir ders konusunun, bir metnin daha iyi anlaşılır kılınması, bireyce ve grupça özümseyip içsel yaşantıya dönüşmesi, gözden geçirilerek, üzerinde düşünülerek dışa vurulmasıdır” (Nickel, 1986). Buna dayalı olarak yaratıcı dramanın genel amacı, çocukların, ergenlerin ve gençlerin canlandırmalar yoluyla gerçek dünya ile kurgusal dünya arasında gidip gelmelerini olanaklı kılarak, bir bilinçlenme ve kültürleme süreci içerisinde, her alanda yaratıcı, kendine yetebilen, kendini tanıyan, çevresiyle iletişim kurabilen ve bunu geliştirebilen, ifade gücü ve biçimleri artmış, imgesel düşünebilen, estetik kaygı, demokratik tutum ve davranışları gelişmiş bireyler yetiştirmektir.

Okul öncesi dönem çocuklarının düşünme becerisi somut özellikler taşımaktadır. Çocuklar duyu organlarıyla aldıkları durumlar içerisinde düşünüp akıl yürütebilirler. Sosyalleşme ve başarı arzuları ön planda olan çocuklar bu dönemde aşırı hareketlidirler. İlkokul yıllarında dil gelişimi hızlıdır. Kelime dağarcığı hızlı ve önemli biçimde zenginleşir. Bu dönem çocukları başarılı olmaz ve takdir edilmezlerse aşağılık ve yetersizlik duygusuna kapılabilirler. Eğitimde drama yöntemi gerek hazırlık gerekse uygulama ve değerlendirme aşamalarında öğrenci merkezli eğitimi baz alır. Amaç çocukları öğrenme süreci boyunca etkin kılmak bu süreç içerisinde neşeli vakit geçirmelerini ve öğretilenlerin kalıcılığını sağlamaktır (Selimhocaoglu, 2004).

Hem bir öğretim yöntemi, hem bir disiplin alanı, hem de sanat eğitimi aracı olan yaratıcı drama, anlatımsal yaratıcılığı, çocuğun toplumsallaşmasını ve bilinçlenmesini geliştiren yardımcı bir alandır. Eğitimdeki yeni yaklaşımlar eğitimde dramayı öğretmenlerle öğrenciler arasındaki ilişkilerde, problem çözme sürecindeki aşamaları gerçekleştirdiği ve eleştirel düşünmeyi sağladığı için önemli görmektedir. Eğitimde drama, eğitimde çocukların soyut ders konularını somutlaştırmalarını sağlar. Çocukların derse ve konuya ilgilerini çekerek öğrenmenin kalıcı olmasına yardımcı olur (Aral ve diğerleri, 2000).

Eğitimde drama çok etkili bir yöntem olmasına rağmen ülkemizde çok sık kullanılan bir yöntem değildir. Bunun nedenlerinden biri drama etkinlikleri konusunda öğretmenlerin çoğunun fazla bilgiye sahip olmaması, genelde geleneksel yöntemlerle ders işlemeleridir.

Drama ders öncesinde öğretmenin yapması gereken hazırlığı arttırdığı için, etkinliklerin en ince ayrıntısına kadar planlanmasını gerektirdiği için öğretmenler tarafından çok fazla tercih edilmemektedir.

Eğitimde drama etkinlikleriyle ders işleyen öğretmenlerin ders öncesi yapması gereken hazırlık tabii ki geleneksel yöntemle ders işleyen bir öğretmene göre daha zahmetli olacaktır. Ama öğrenci merkezli çağdaş yaklaşımların öğrenme üzerindeki olumlu etkilerinin kanıtlandığı (Akbaş, 2011; Demirel-Erdil, 2007; Subaşı, 2012; Şenol-Özyiğit, 2011; Ural-Keleş, 2009; Üstündağ, 1997; Yılmaz- Arıkan, 2011) günümüz eğitiminde eğitimde drama yöntemini kullanabilir bir yöntem olarak kılınmaktadır. Finlay-Johnson (1913) tarafından her yaş düzeyi için bazı temel amaçlar şu şekilde sıralanmaktadır (Sağlamöz, 2006):

- Yaratıcılığı ve hayal gücünü geliştirmek,
- Kendini tanıma, gerçekleştirme ve başkalarıyla iletişim becerisini geliştirmek,
- Demokratik tutum ve davranış geliştirme,
- Estetik davranışlar geliştirme,
- Eleştirel ve bağımsız düşünebilme becerisini geliştirme,
- İş birliği yapabilme- birlikte çalışma becerisi geliştirme,
- Sosyal duyarlılık yaratma,
- Duygunun sağlıklı bir biçimde boşalımı ve kontrolü,
- Dil gelişimi, sözel ve sözel olmayan ifade becerisini geliştirme

Bilgi çağındaki öğrenenlere, kazandıkları bilgi amaçlara uygun yöntemin bulunup uygulanmasıyla işlerlik kazanabilmektedir. Kalıplaşmış eğitim programlarıyla yıllardan beri önemli değişikliklere uğramadan kullanılmaya devam edilen eğitim araçlarıyla öğrencileri değişikliklere uğramadan kullanılmaya devam edilen eğitim araçlarıyla öğrencileri ilgi ve yetenekleri ölçüsünde yetiştirmek olanaksızdır. Yetiştirilen bireye ezber bilgiler aktarmak yerine öğrenmeyi öğretecek temel kavramları anlama, yorumlama ve uygulayabilme olanağı verecek, problem çözme yetenek ve davranışlarıyla bilimsel düşünme alışkanlığı kazandıracak araştırma yapmayı ekiple çalışmayı konuşma tartışma ve yazma yoluyla iletişim kurmayı sağlayacak süreçler dersler aracılığıyla program geliştirme sürecinde derinlemesine çalışmayı gerektirir (Üstündağ, 1997).

Eğitimde drama okul öncesi dönem çocukları için en canlı ve doğal öğrenme yollarından birisidir. Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersleri gibi sözel derslerin öğretiminde geniş

ölçüde eğitimde dramadan yararlanılmaktadır. Öğrenciler bu derslerde düz anlatım yöntemine göre eğitimde drama yöntemiyle daha çok şey öğrenirler. Türkçe dersindeki okuma metinleri ve hikayeler drama için çok elverişlidir. Aynı zamanda eğitimde dramadaki karşılıklı etkileşim öğrencilerin anlama düzeylerine katkı sağlar (Morris, 2001). Eğitimde dramaya katılan öğrenciler sebep ve sonuçları anlama yeteneklerini geliştirirler. Ayrıca eğitimde dramanın düşünce ve olayları mantıklı bir sıraya koyma yeteneğini geliştirmeye yardım ettiği de görülmektedir (Çağdaş vd, 2001; McClintock, 1984).

2.6.1. Eğitimde Dramanın İlkeleri

Eğitimde drama yöntemi yapısında oyundan beslenen öğrencinin toplumsallaşmasını, hayata uyum sağlamasını ve bunu yaparken de hayat ahenginin kaybolmasına izin vermeyen, öğrenciyi hayatın akışı içinde tutan; hayal gücünü geliştiren ama bir o kadar da farkındalık duygusunu arttıran, öğrencinin zevk alarak öğrenmesini kolaylaştıran çok zengin bir öğretim yöntemidir. Eğitimde drama yöntemi öğrencilerin büyük duyu organlarını işe koşabildiği bir öğretim yöntemidir. Günümüz dünyasında teknoloji sürekli ilerlemekte bilgi hızla takip edilemez biçimde çoğalmaktadır. Değişen teknolojiye ayak uydurmak çağın gereksinimlerini karşılamak ama aynı zamanda insani duyguları dengelemek şu çağda daha da bir önem taşımaktadır. Duygusal boyutu eksik kalan bir birey yaşamdan soyutlanmış bir bireydir. Öğrenilmiş davranışlar bilişsel, duyuşsal, devinişsel olarak üç bölümde incelenmektedir. Eğitimde drama yöntemi ile öğrenciler hem bilişsel hem duyuşsal hem de devinişsel olarak öğrenme gerçekleştirmektedirler. Eğitimde drama yöntemi bilgi kazanımını gerçekleştirdiği için bilişsel öğrenmeyi gerçekleştirmektedir. Eğitimde dramada katılımcı duygularını da işe katmaktadır dolayısıyla duyuşsal öğrenme de gerçekleşmektedir. Eğitimde drama süresince öğrenci bedenini aktif olarak kullanmaktadır böylece devinişsel öğrenme de gerçekleşmektedir. Diğer öğretim yöntemlerinde bilişsel ve devinişsel özelliklerinin daha baskın oldukları görülmektedir. Duyular eğitimi eğitimde gün geçtikçe daha da önemli hale gelmiştir. Teknoloji neticesinde yalnızlaşan birey toplumsal yönünü kaybetmeden kendini özgür bir biçimde aktarabilmelidir. Kendini özgür bir biçimde yaşayan, anlatabilen bir birey sağlıklı bir toplum olabilmenin ilk şartıdır. Günümüzde işlenen birçok suç ve psikolojik sorunun insanın kendini anlatamamasından kaynaklandığını görmekteyiz. Ömeroğlu'na (1990) göre dramanın en önemli özelliği zihinsel, sosyal ve psikomotor yeteneklerle bütünleşmiş olmasıdır. Diğer öğretim yöntemlerinde bulunan birçok özellik drama

yönteminde yer almakta olduğunu vurgulamaktadır (Ural- Keleş, 2009).

Eğitimde drama yönteminin diğer yöntemlerden farkı duygulara da yer vermesidir. Duygulardan eksik bir öğrenmede bütüncül bir algı oluşmamaktadır. Eğitimde drama yöntemi bu eksikliği gidermektedir. Eğitimde drama tekniği, çocuğun yaratıcılığını kullanarak derse aktif katılımını sağlamaktadır. Grupla yapılan bir etkinlik olmasının sonucu iletişim kurma ve eleştirel düşünme becerilerinin gelişmesine, bununla birlikte gruptaki sorumluluklarını öğrenmesine, oyun şeklinde olmasından dolayı soyut kavramların somutlaştırılmasına ve daha kolay öğrenmeyi sağlamasına, olayları, durumları ve bunlar arasındaki bağlantıları kurarak problem çözme becerisinin gelişmesine katkı sağlayacağı söylenebilir.

Eğitimde drama, çocukların bir arada grupla oynamasını sağlar. Bu birliktelik çocuklar arasında karşılıklı güven ve dayanışma yeteneklerini geliştirir. Böylece çocuklar farklı görüşleri dile getirebilir, diğer kişilere analiz ederek aktarabilir. Bu kazanım gerçek dünyada çocukların karar verebilen ve problem çözebilen bireyler olmalarını sağlayacaktır (Fulford vd, 2001).

Eğitimde drama, bu konuda okul öncesinden başlayarak çağdaş ve bireyi merkez alan öğretim anlayışı için, öğretmenlerin uygulayabileceği çok güçlü bir yöntemdir. Bir yöntem, bir disiplin ve bir sanat eğitimi olarak görülen eğitimde drama kavramı bilişsel, duyuşsal ve devinışsel davranışları kazandırmada etkili bir öğretim yöntemidir. Sanat eğitiminde beş duyuya hitap etme söz konusudur. Duyuların eğitimi ile bütüncül bir estetik anlayış oluşturmada sanat eğitimi alanı olarak görülürken; yaşanan süreci betimleme, açıklama ve kontrol edebilme olanaklarıyla bir disiplin olarak bireylerin çok yönlü gelişebilmelerini sağlar bir yöntem, disiplin ve sanat eğitim alanı olarak görülen eğitimde dramanın ortak paydasında oyunlaştırma, canlandırma ve doğaçlama temelde olmak üzere atölye çalışmaları çerçevesinde yürütülmektedir (Üstündağ, 1998).

Drama öğrenciye estetik bir bakış açısı, eleştirel düşünce ve ifade ayrıca olaylara ve insanlara çok yönlü bakma özelliği kazandırır. Drama sanatsal özellikler taşır. Genç (2005) dramada şiir, resim, müzik gibi sanat dalları da kullanıldığını, İspiroğlu (1994) sanatı eğitim ve öğretimin temel taşlarından biri olduğunu; eksikliği halinde kişilik ve sosyal gelişimlerde boşluklar doğurabileceği gibi olumsuz etkilerinin de olacağını belirtmektedirler. Sanatla iç içe olan dramanın sanat aracılığıyla öğrenciye düşünmeyi öğrenme, bedensel ve ruhsal olarak gelişmesine ve en son da yaratıcı ve üretken bireyler

haline dönüşmesine katkıda bulunduğunu vurgular. Drama “duygular eğitimidir” (Adıgüzel, 2013; İspiroğlu, 1994). Duyarsız insan duyguları eğitilmemiş insandır. “bu kimseler bakar ama görmez, işitir ama duymaz olurlar”. Hayata bakış açısında bir farkındalık oluşturan sanat insanların güzellik anlayışlarının geliştiren bir felsefe dalıdır (İspiroğlu, 1994).

Adıgüzel (2013) duyuları eğitilmiş olan kişilerin daha kolay ve çabuk öğrendiğini belirtmektedir. Eğitimde drama öğretim yöntemleri arasında “özedönük” kişinin iç dünyasını yansıtıcı bir özellik taşımaktadır. Eğitimde drama yöntemi ile kişi kendini daha iyi ifade etme imkânı bulur. Çoğu başarısızlığın arkasında yatan “kendini ifade edememe” durumu drama yöntemi ile aşılabılır.

Dramada çıkış noktası olarak çocuk oyunlarından ve benzer etkinliklerden yararlanılır. Dramada değişik yaşam durumları canlandırılarak olaylar yeniden yaratılıp irdelenme fırsatı elde edilir(Ömeroğlu-Turan & Can-Yaşar, 1999). Drama ile oyun sık sık birbiri ile karıştırılmakta ve karşılaştırılmakta olan iki terimdir. Drama oyundan beslenen salt oyun özellikleri taşımayan bir kavramdır.

Çocuğun en temel ihtiyacı olan oyun fiziksel, psikolojik, sosyal ve kültürel gelişim için önemlidir. Çocuğu yetişkin hayatına hazırlayan oyun ayrıca çocuğa insan ilişkilerini, yardımlaşmayı, konuşmayı, bilgi edinmeyi, deneyim kazandırmayı öğretirken; psikomotor gelişim duygusal ve sosyal gelişimi de etkiler (Karakaya, 2007). “ İnsan hayatında çocuk oyunlarının oynanmadığı, oyuna önem verilmediği zaman yok gibidir”.... Oyunu bir eğitim aracı ve bir eğitim yardımcısı olarak kullanma fikri Froebel’e aittir.Bir çocuk en iyi oyun oynarken tanınabilir. Çocuklar oyun oynarken özgür ruhlarını açığa çıkartıp düşüncelerini saklama gereği duymazlar. Bir çocuk oyun oynadığında onun kimi örnek alıp almadığını, kime kızıp kızmadığını gözlemleyebiliriz. Hayata bakış açısından izler taşıyan oyun dramının özünü oluşturur.

2.6.2. Eğitimde Dramanın Hedefleri

Arieli’e(2007) göre çoğu eğitimciler eğitimde eğitimde drama etkinliklerinin eğitimde hedefleri aşağıda verilmiştir:

- Tekrar ve takviye,
- Telaffuz ve dil bilgisi öğretimi,
- Anlayışı güçlendirme,

- Canlandırma,
- Yazma becerilerini ilerletme,
- Dil ve düşünme becerilerini geliştirme,
- Hikâyeye dayalı drama yoluyla edebiyatı zenginleştirme,
- Yaratıcı düşünme,
- Problem çözme becerilerini geliştirme,
- Karar verme becerisi öğretme,
- İletişim becerilerini geliştirme,
- İşbirliği kurma ve sorumluluk alma becerilerini geliştirmedir.

2.7. Eğitimde Dramanın Okulöncesi Dönem Çocuklarının Gelişimlerine Etkileri

2.7.1. Zihinsel Gelişime Etkileri

Çocuk oynayarak ve yaşayarak öğrenirken zihinsel gelişimini de gerçekleştirir. Çocuk oynarken en gerekli malzeme hayal gücüdür. Olmayan bir şeyi görmek, duymak, hissetmek, dokunmak, tadını almak ya da koklamak şeklinde gerçekleştirilen hayal etme, zihinsel işlemleri gerektirir. Hayalgücü bir bakıma zihinde canlandırma olduğundan bilişsel gelişimin bir yönü zihindeki görüntüdür. Zihinde canlandırma ise ayırt etmeyi sağlar. Ayrıca çocuklar sunuların ötesini görmeye davet edildiklerinden yeni durumlar keşfetmeye farklı yaşantılar yaşamaya başlarlar. Bu durum çocuğun yaratıcılığını geliştirir.

2.7.2. Dil Gelişimine Etkileri

İletişim sanatlarından biri olan eğitim drama etkinliklerinin dil gelişiminde etkili olduğu söylenebilir. Dramanın sadece sözel değil sözel olmayan iletişim becerilerini geliştirdiğini vurguladılar. Bu etkinliklere katılırken, çocuk aynı zamanda düşünme, konuşma, dinleme, anlatma ve birbirleriyle iletişim kurma becerilerini kazanır. Çocuğun dil gelişiminde önemli bir faktör olarak kendine güven duygusu rol oynamaktadır. Çocuklar iletişim sırasında birçok şeyi anlayabilmelerine rağmen, sınırlı kelime dağarcığından dolayı kendilerini sözlü olarak tanımlamayı zor buluyorlar. Bu nedenle farklı çocuklara yeni deneyimler ve yeni kavramlar kazandırır. Bu ortamda, çocuk düşüncelerini rahat bir şekilde ifade etmek için baskı altında hissetmez. Buna ek olarak, drama faaliyetleri sırasında, çocuğun vücut hareketleri sırasında vücut parçalarının (göz,

kafa, yüz, eller, kollar) kullanılması çocuğa sözsüz iletişimi öğrenme fırsatı verir. Çocuk, kelimeler olmadan müzik, jestler ve vücut hareketleriyle nasıl konuşulacağını keşfeder. Öğrenme ortamında üç tür dil kullanımı görülür:

“Bazı özel bilgilerin, işlemlerin ifade edildiği resmi olmayan dil; Kişisel duygu, düşünce ve fikirlerin ifade edilmesine yarayan ifade edici dil; Fikirlerin/ bilgilerin, anlamların tartışıldığı etkileşimci dil” (Ömeroğlu, 1990).

Bu üç dil tipinden en çok resmi olmayan dil kullanılır. Fakat dilin zenginleşmesinde ve gelişmesinde ifade edici dil ile etkileşimci dil önemli bir yer tutar. Bu dil türleri de en kolay drama etkinlikleri içinde kazanılır. Drama yönteminde üç tür sözlü dil kullanılır. Bunlar şu şekilde sıralanabilir;

- Karar verme ve hazırlama: Bir hareketin değişik biçimlerini ortaya koymak ve anlamlandırmak için grupta bulunması gereken bir özelliktir.
- İnceleme ve şekil verme: Dramada ilgiler farklı görüş açılarından değerlendirilerek dikkat konu üzerine toplanır.
- Yansıtma ve değer biçme: Çeşitli sorular sorularak dramaya katılanların eleştirel bir tutum geliştirmelerine yardımcı olur.

Görüldüğü gibi drama etkinlikleri çocuğun dili kazanması ve zenginleştirmesinde önemli bir araçtır. Bu hedefler şu şekilde sıralanabilir:

“Konuşurken kendine güven duymanın gelişmesi; Konuşmanın gelişmesi; Akıcılığın gelişmesi; Kelime hâzinesinin artması; Fikirlerin ifade edilmesi; İnsanlarla ilişki kurma becerisinin kazanılması; Dinleme becerisinin kazanılması; Farklı durumlarda farklı dilin kullanılması; Tanımlama, tartışma ve değerlendirme becerisinin gelişmesi; Tüm bu hedefler uygulamada dilin geliştiğinin göstergesidir” (Gönen,1986).

2.7.3. Sosyal Gelişimine Etkileri

Sosyal gelişim, bireyin doğduğu sosyal çevre ve kültürün değerlerine ve davranışlarına uyum sağlama sürecidir. Çocuk bu süreçte sosyal ortamdaki insanları tanır ve onlarla bir ilişki kurar. Drama sayesinde çocuk, çeşitli olayların özelliklerine göre tartışan konuşan olayları yaşayan ve yaratan kişi olarak onun etrafında neler olup bittiğini anlar ve anlar. Öğrenme motivasyonunu arttırır. Dramada çeşitli sosyal sorunlar ve sosyal roller incelenebilir. Bu etkileşimdeki problemlerin çözümlerini inceleyebilecektir. Böylece

çocuk, içinde yaşarken tam olarak fark etmediği unsurları fark edebilir. Ayrıca, drama bir grup çalışması olduğu için, grup üyeleri birbirlerini hassas olmayı kabul etmeye ve teşvik etmeyi öğrenirler. Sadece çocuğun kendine güvenmesi değil, aynı zamanda başkalarına güvenmesi de mümkündür. Çünkü sosyal ilişkilerde başarılı olmak sadece güvenle başarılabilir. Başkalarını nasıl etkilediğini, başkalarının onları nasıl etkilediğini görürler.

Drama, çocuğun pasifliğini ortadan kaldırmanın yollarından biridir, çünkü insanlar arasındaki karşılıklı davranışlar öğrenilebilir ve öğretilir. Kukla ile konuşmak, grupta konuşmadan yan yana oturmak, sosyal becerileri geliştirmek için bir adım olabilir. Drama çalışmalarında, çocuklar mevcut bir olayın yorumlanması ve animasyonunda bir konuya dayanarak duyarlı hale getirilebilir. Çocukları ve kişilikleri kullanmak mümkündür. Böylece, çocuklar kendi kültürlerinin ve diğer kültürlerin yetkin eserlerini ve kişiliklerini tanıma fırsatına sahip olarak kültürel açıdan zengin olurlar.

2.7.4. Fiziksel ve Psikomotor Gelişimine Etkileri

Motor gelişiminde, büyük ve küçük kasların gelişimi önemlidir. Büyük kasların motor gelişimi baş, gövde, Kollar, bacaklar hareketini kapsar. Küçük kasların gelişimi, ellerin ve ayak parmaklarının gelişimi ile ilgili becerilerdir. Drama bu becerilerin kazanılmasında etkilidir. Drama sırasında, çocuk, çeşitli vücut hareketleriyle sıkıntılarını, endişelerini, korkularını, özlemlerini tasvir ederken, olayları farklı rollerde yaşar ve gözlemler. Bu, çocuğa istediği amaca uygun olarak vücudunu koordineli bir şekilde kullanma fırsatı verir. Becerilerini geliştirme, ya da vücudunun özelliklerini tanımak için çocuğa yardım etmek için gereklidir. Dramada ritim ve hareketle ilgili oyunlar başlangıç için en uygun etkinliklerdir (Gönen & Ural-Dalkılıç, 2003).

Yetişkin bir kişi düşüncelerini kelimelerle ifade edebilir. Bununla birlikte, çocuklar kendilerini, düşüncelerini hareketlerle ifade edebilirler. Müzik ve yaratıcı danslara göre hareket etme gibi faaliyetler çocukların Kas gelişimini ve kontrolünü destekler. Müzikle birçok drama etkinliği yapmak, hayatların, duyguların ifadesine güç katar. Aynı zamanda kullanılır. Müzik, hareketten harekete, devletten devlete geçişi kolaylaştırır. Müzik, özellikle müziğin vücutla yorumlanması olan yaratıcı dans için yararlı bir araçtır.

Denge oyunları, toplarla yapılan çalışmalar ve binicilik egzersizleri, çocuğu dış çevreye karşı acemi olmaktan kurtaran diğer drama etkinlikleridir. Hareket ve egzersizlerin tekrarı, çocuğa ortaya çıkabilecek engelleri, gücü yerinde ve zamanında kullanma

alışkanlığını kolayca aşabilme yeteneği kazandırır. Çocuğun hareketin gelişmesiyle elde ettiği fiziksel güven, daha sonra psikolojik güvene dönüşür ve diğerleri için avantajlı hale getirir.

2.8.Eğitimde Dramanın Uygulama Boyutları

2.8.1. Okulöncesi Eğitim ve Drama

Okul öncesi dönemde çocuklar yaratıcıdır ve olağanüstü bir hayal dünyası vardır. Ayrıca bu yaştaki çocuklar duygu ve düşüncelerini ifade etme ihtiyacındadırlar. Henüz yazılı anlatım olanağına sahip olmayan çocuklar, sınırlı kelime hazneleri nedeniyle kendilerini sözlü olarak ifade de güçlük çekerler. Bunun için, okul öncesi çocukları farklı anlatım biçimleri seçerler ve denerler. Eğer drama etkinlikleri sistemli ve bilinçli planlanırsa, uygun yöntemler seçilirse, çocukların zengin iç dünyalarını yansıtmaları bir anlatım biçimine dönüşebilir (Oğuzkan, 1986).

Çocuklar heyecanlı ve duyarlıdır, onların ilginç düşünce ve buluşları vardır. Çocuklar etrafındaki bir nesneyi taklit edebilir; onlara canlılık kazandırabilirler. Çocuk kimi zaman oyunu tek başına oynadığı (canlandırdığı) gibi, kimi zaman da yakınında bulunanları da oyununa katmaktan çok hoşlanır. Kişileştirmeler yaparak, oynadığı olayları yorumlar. Bu oynamada taklit yeteneği en üst düzeye ulaşır. Sözler ve hareketler, bu taklit yeteneğine bağlı olarak şekillenir. Çocuğun başvurduğu diğer bir oyun şekli de, nesnelerden yararlanarak yaptığı canlandırmalardır. Kimi oyunlarda, nesnelere canlılık özelliği kazandırarak, kendi vücudunu devreden çıkarır. Bu tür oyunlar, çocukta tasarım becerisini geliştirmekle birlikte, kurgulama, sorgulama ve yorumlama aşamalarını da dolaylı bir biçimde geliştirmiş olur (Yalçın ve Aytas; 2002).

Çocukların çevresi drama etkinlikleri yoluyla genişledikçe, kazandıkları tecrübeler oynanan oyunlar ile zenginleştikçe, kendilerini ifade etme, kendilerini başkalarının yerine koyabilme ve bunların yanında güven duyguları da gelişmektedir. Bu nedenlerle drama etkinlikleri insancıl düşünme, hissetme, insanın kendisini ve aynı zamanda başkalarını tanımlamasına yardımcı olur. Çocukları beceri sahibi, tutarlı davranabilme yetisine sahip, anlayışlı, olaylara kendi düşüncelerini de katan insan olarak yetişmesi konusunda etkilidir.

2.8.2. Türkçe Öğretimi ve Drama

Drama yöntemi, bir duygu veya düşüncenin, hareket, mimik, jest ve sözle anlatılmasıdır. Bir başka deyişle, bir konu ya da durumun canlandırılması, yaşayarak yansıtılması, yaşantıya dönüştürülmesidir. Bu yöntem öğrencinin anlama ve anlatma yeteneklerini, kişiliğini daha çok geliştirir. Türkçe de her şeyden önce bir anlama ve anlatma dersi olduğuna göre, dramanın önemi kolayca anlaşılır. Bilindiği gibi dil, dört temel beceriyi içine alır. Bunlar dinleme, konuşma, okuma ve yazmadır. Dinleme ve okuma becerileri anlamayı, konuşma ve yazma becerileri de anlatmayı oluşturur. İşte drama yöntemi, Türkçemizin etkili bir şekilde öğretilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Çünkü drama, baktırarak değil, yaptırarak öğretim demektir (Kavcar, 1986).

Dinleme, okuma, konuşma, yazma dil becerilerini kazandırmayı hedefleyen amaçlara ulaşmada klâsik öğretim yöntemleri yetersiz kalmaktadır. Türkçe derslerinde, öğretim programlarında amaçlanan davranışların her bir öğrenciye kazandırılması, öğretimde verimsizlik nedeni olarak bilinen geleneksel öğretim uygulamalarında değişiklikler yapmayı ve yeni öğretme-öğrenme uygulamalarına yönelmeyi gerektirmektedir (Sever, 2000).

2.8.3. Matematik Öğretimi ve Drama

Dünyada hemen hemen bütün ilkököl programlarında zamanın yarısından fazlası öğrencilere dil ve matematikle ilgili becerilerin geliştirilmesine ayrılmaktadır. Çünkü bu iki beceri ilkökuldaki formal eğitimin temelini oluşturmaktadır. Bunun sebebi de dil ve matematik ile ilgili temel becerilerin temel öğrenme ihtiyaçları arasında olmasıdır (Baykul, 1994).

Matematiğin yapısını incelediğimizde, soyut prensiplerin ve kuralların çoğunluk teşkil ettiğini görmekteyiz. Bu soyut prensiplerin ve kavramların keşfedilmesi, ancak bir takım somut deneyimlerin sayesinde gerçekleştirilebilir. Geliştirilecek amaçlara oynayarak, yaşayarak, eleştirilerle yapılandırılmış olan öğretim birbiri üzerine yığılan bilgilere dayalı öğrenme biçimini aşar. Öğretmenlerin tek yönlü monotonluğundan çok, öğrencinin çok boyutlu eğitimi, doğal olarak öğrencinin etkinliğine dayalı bir öğrenme ortamında gerçekleşir. Bu etkinlikler içerisinde drama, öğrenmeyi yaşayarak gerçekleştirmeyi

amaçladığından, eğitimi ve öğretimi kolaylaştıran ve kalıcı hale getiren etkili bir stratejidir.

Yaparak, yaşayarak öğrenmeyi temel prensip olarak kabul eden drama, çocukların fiziksel, sosyal, mantıksal-matematiksel bilgiye ulaşmalarında bir basamağı teşkil eder. Piaget'in teorisine göre, tüm bilgi, fiziksel, sosyal ve mantıki-matematikseldir. Bilginin oluşmasındaki en önemli nokta, çocuğun nesneler üzerinde hareketleri ve başkalarıyla etkileşimde bulunmasıdır.

Mantıksal-Matematiksel bilgi, nesneler ve olaylar hakkında düşünme sonucu oluşur. Böylelikle çocuklar, nesneler üzerindeki aksiyonları ile keşfederek matematiksel bilgiye ulaşırlar. Çocuklar, daha okul öncesi dönemden itibaren nesne kümeleri ile oynayarak mantıksal-matematiksel bilgi kazanırlar. Matematik öğretimde kullanılan dramada çocuklar öncelikle matematiğe adapte olurlar. Düşünerek, ilişkileri kavrayarak ve problem çözerek matematikten zevk almayı öğrenirler. Matematiksel kavramlar, oyun ve drama teknikleri ile çocukların günlük yaşamlarında yer aldığı şekilde kurgulanır. Böylelikle matematik, çocuklar için daha kullanışlı hale getirilmiş olur. Çocukların sosyal hayattaki deneyimlerine paralel olarak geliştirilen drama etkinlikleri, çocukların problemlerin çözümlerine ve kavramların ayrıntıları görmelerini sağlar. Matematik derslerinde, gerçek durumların olduğu yerlere gidilmesinin mümkün olmamasından dolayı olayların yaratılması ve gerçek durumların tekrarlanmasında drama yöntemi faydalıdır. Özellikle anlaşılmasında güçlük çekilen problem veya soyut kavramların kavranmasında etkili olarak kullanılabilir.

2.8.4. Fen Öğretimi ve Drama

Çocuklar, doğal gelişimin bir unsuru olan keşfetme arzusu ile doğar ve kendini çevreleyen dünya hakkında her gün, neden böyle oldu? onu değiştirmek için ne yapabilirim? tarzında sorular sorarlar. Bu sorulara okul döneminde fen öğretiminde cevap aranmaya çalışılır. Fen öğretimi kısaca, çocukların hayatlarında karşılaştıkları nesneleri, olayları ve bunların ilişkilerini gözlemesi, incelemesi, araştırması ve sonuçlarına varması olarak tanımlanmaktadır (Gönen & Ural-Dalkılıç, 2003).

Fen öğretimde, çocuğun merak duygusunu uyandırarak işe başlanmalıdır. Burada önemli olan öğrencinin soru sormasıdır. Çocuk sorularına cevap bulabilmek için gözlemlerde bulunur, araştırma yapar ve de vardığı sonuçları tartışır. Bu bahsedilen süreçleri izleyen

çocuklar, deneyerek, görerek, dokunarak, yaşantısı ile ilişki kurarak hayatının ileriki dönemlerine katkıda bulunur. Eğitimde kullanılan drama da çocukların aktif olarak tecrübeyle yoğrulmuş olmasına olanak sağlayacaktır.

2.8.5. Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Drama

Kişi doğduğu andan itibaren, çevresi ile etkileşim içine girer. Bebek kurduğu bu etkileşim ile beslenme, korunma gibi temel ihtiyaçlarını karşılar. Ancak birey büyüdükçe ihtiyaçları farklılaşmaktadır. Bir gruba ait olmak, kabul görmek, çevresindeki kişileri sevmek ve onlar tarafından sevilme ister. Bunun içinde yaşadığı toplumun kurallarını öğrenerek bunlara uyum sağlamak /orundadırlar. İşte bu kurallar okula başlama yaşlarına kadar ailesinde ve sosyal çevresinde öğrenir. Okullaşma ile birlikte eğitim kurumlarının üstlenmiş oldukları görevlerden biride çocuğu iyi bir vatandaş olarak yetiştirmektir, öğrencilere eğitim kurullarında bu bilgi ve becerileri ilköğretim birinci kademesinin birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarında Hayat Bilgisi, dördüncü ve beşinci sınıflarda Sosyal Bilgiler dersi yoluyla kazandırılmaya çalışılır.

Çocuklar aktif olarak derse katılımlarını gerçekleştirdikleri zaman, sosyal hayatta yaşamış oldukları ile ayrıntıları fark edebilmek sonuca daha çabuk ulaşabileceklerdir. Çocuk bu şekilde yaşadığı dünyayı, çevresini gözlemleme, araştırma ve keşfetme başarısını gösterecektir. Çocuğun öğrendiği bilgileri davranışlarına yansıtması öğretimin temelini teşkil etmektedir. Bu temel teşkil drama yolu ile sağlanabilir. Drama etkinliği soyut kavramların ağırlıkta olduğu Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgilerinin tüm konularında başarıyı arttırmada önemli bir etkinlik olarak uygulanabilir.

Hayat Bilgisi ve Soysal Bilgiler dersinde drama yönteminin kullanmasının sağlayacağı bir diğer yarar ise, sosyal hayatta karşılaşılan olayların istenildiği anda tekrar canlandırılmasıdır. Böylelikle drama öğrencilerin erişemeyecekleri olayları bizzat yaşayarak öğrenmelerine yardımcı olur. Bununla birlikte öğrencilerin düşünme, algılama, yorumlama, dinleme, konuşma yeteneklerinin de etkili bir şekilde gelişmesine katkı sağlar. Bunların edinilmesi zaten Hayat Bilgi ve Sosyal Bilgiler dersinin öğrencilere kazandıracaktan davranışları arasında yer almaktadır.

2.8.6. Yabancı Dil Öğretimi ve Drama

Günümüzde dil öğretimde birçok şey değişmesine karşın hemen hemen bütün dil öğretimi programlarının temelini Sözcük bilgisi + Temel Yapılar = Dil İnancı oluşturmaktadır. Bu tip öğretim anlayışı dilin sadece bilişsel yönünü ele almaktadır. Ancak dil sadece zihinsel bir olgu değil aynı zamanda da duyuşsal bir olgudur.

Drama, bu unutulmuş duygusal içeriğini ve bedeni, dile geri kazandırmayı amaçlar. Bu, birdenbire sınıfın içinde garip bir tavırla sıçramaya başlamamız anlamına gelmez. Yapmak istenilen, 'anlam' üzerinde daha çok durulmasıdır (Selanik-Ay, 2005). Çoğu dil öğretimde, bir kez tümce kurulursa her zaman bir kullanılış yeri bulunur inancı ile yapılar ile üzerinden uygulanmaktadır. Dilde önce yapı gelir ardından anlam. Bu yaklaşım yanıltıcı, hatta tehlikeli olabilir; çünkü öğrencileri yapısal kalıplara uymaya zorlar. Bir benzetme yapmak gerekirse; bu üzerine inşa edileceği arsayı incelemeyen bina tasarlamaya benzer. Doğru yapıların öğretilmesi gerektiğini kimse yadsıyamaz, ama önemli olan bunların daha en başından anlamlı bir şekilde öğretilmesidir (Maley ve Duff' dan aktaran Üstündağ, 1997).

Diğer önemli nokta ise yabancı dil derslerinde kullanılan drama etkinliğinden ne anlaşıldığıdır. Bunlar, öğrenciye, dersi oluşturan konulara yönelik malzeme yaratmada kendi kişilikleri kullanma şansı veren etkinliklerdir. Bu etkinlikler, herkesin taklit, mimik ve yüz ifadelerini kullanarak kendilerini ifade etmedeki doğal yeteneği ortaya çıkarır. Aynı zamanda, öğrencilerin geçmişte edindikleri deneyimleri hayata geçirme, hayal gücünü ve anılarını kullanma şansını da verir (Maley ve Duff' dan aktaran. Üstündağ, 1997). Bu açıklanan nedenlerle drama, İletişimci dil öğretimi gibi yeni bir dil öğrenme teorisi değil, daha çok belirli dil yetilerini geliştirmekte kullanılan bir yöntemidir.

2.8.7. Sanat Eğitimi ve Drama

Bir anlamda insanın kendisini ve başkaları ile ilişkilerinin tümü olan drama, sanat eğitimin gerek tanım, kapsam ve işlevlerinde ve özellikle de tüm sanatsal yaratıcılık alanlarında kendini gösterebilmektedir. Sanat eğitimin genel ilke ve amaçlarının, drama çalışmaları için de geçerli olduğunu söylemek mümkündür (Balıkçı, 2001). Eğitimin başlıca erklerinden olan yeni kuşakların toplum yaşamında yerlerini almak üzere hazırlanmaları ve bunun için gerekli bilgi, beceri ve davranışları geliştirmeleri ve

kazanmaları, sanat eğitimde drama çalışmalarında da başlıca erktir (San, 1985).

Özetle çağdaş insan, çağdaş yaşamın koşullarına ayak uyduran ve eğitiminin sunduğu imkânlar ile tüm gereksinimlerini karşılamak zorundadır. Yaratıcılık bu kavramların başında gelmektedir. Sanat eğitimi tüm dalları ile yaratıcılığın geliştirilmesinde en etkili alanlardan biridir. Drama ise sahip olduğu özellikler ile eğitim ve sanat eğitimin amaç, ilke ve işlevlerini büyük oranda kapsayabilir.

2.8.8. Özel Eğitim ve Drama

Dramanın yalnızca belli derslerde yöntem olarak kullanılmasının yanında, özel eğitim gerekli çocukların eğitiminde de yaygın bir şekilde yer aldığı görülmektedir. Bedensel engelli, zihinsel engelli, görme engelli, işitme engelli çocukların eğitiminde yararlanılan drama etkili bir yöntemdir.

Her türden sorunları olan çocuklar için drama etkinlikleri uygulanabilir. Kendini yapabildiği kadarıyla ifade eden, gruba dilediği kadarıyla katılabilen, önerileri dikkate alman, kendi gibi olmasına izin verilen her özellikteki çocuk dramadan yararlanabilir. Ancak, drama etkinliklerine katılım konusunda belirleyici olan, çocuğun engel türüne bağlı olarak, dikkat süresi, sözel anlatım becerileri, algılama kapasitesi ve bedensel hareket yeteneğidir. Çeşitli drama etkinlikleri, çocukların söz konusu nitelikleri dikkate alınarak gerekli değişikliklerle uygulanırsa, çocuklara daha çok katkısı olabilir (Önder, 2004). İşitme engelli çocuklarla normal işiten çocukların kaynaştırılmasında da drama yöntemi kullanılır. Çocuklar taklit yoluyla ve oyun oynayarak kaynaştırılmaya çalışılır.

Yaratıcı drama, etkinliklerinde çocuk sözel olmayan iletişimi, önce öğrenir. Örneğin vücut hareketleri esnasında vücut parçalarını, yani gözlerini, başını, yüzünü, ellerini, kollarını kullanarak nasıl iletişim kuracağını keşfeder. Kelimeler olmadan, jest, vücut hareketleriyle nasıl konuşacağını bulur. Çocuk ifade edici vücut hareketlerini kontrol ederek kendisini ifade edebildiği zaman sözel olarak iletişim kurmaya hazır demektir(Siks, 1983).

İşitme engelli çocuklar normal işiten çocuklarla oyun oynarken onlardan yeni şeyler öğrenir ve empati kurarak kendilerine benzer ve kendilerinden farklı özellikleri keşfederler. Yapılan drama çalışmalarının bir amacı olmalıdır. Amaca uygun olarak materyal seçilir. Drama çalışmaları yapılırken müzik, kukla, top vb. araçlardan yararlanılabilir. Uygulanan drama etkinliklerinin bir amacı olmalı ve çocukların

gelişimine yararlı olması için de, günlük yaşantı ile ilgili konular üzerinde çalışılmalıdır. Seçilen konuların canlandırılmasında parmak oyunları, kukla, maske, pandonim, dans gibi tekniklerle tekerlemeler, şarkılı oyunlar ve hareketli şarkılar kullanılabilir. Tüm sınıf aktiviteleri tarafından desteklenen drama çalışması, çocuğun kendine güvenini ve fizikî serbestliğini artırır, dil gelişimine yardımcı olur. Engelli çocuklar da drama sayesinde bir problemi kendi düzeylerinde algılama, çözme ve açıklama olanağını elde ederler (Gönen & Uyar- Dalkılıç,1998).

2.9. Eğitimde Drama Sürecinin Aşamaları

Eğitimde yaratıcı drama aşamaları 3 aşamadan oluşmaktadır. Bunlar aşağıda ayrıntılı olarak ele alınmıştır:

2.9.1. Isınma- Hazırlık Aşaması

Grup üyelerinin bütünleşmesine yönelik çalışmalar bu aşamada yer almaktadır (Çalışkan & Karadağ, 2005). Grubu bir sonraki aşamaya hazırlayan bu aşama katılımcıların dikkatini yoğunlaştırma işlevine sahiptir. Spor, dans, harekete dayalı etkinlikler bu aşamanın kaynağını oluşturmaktadır. Çocuk oyunları ve türetilmiş oyunlar da ısınma aşaması için ideal etkinliklerdir (Adıgüzel, 2013). Bu aşamada aynı zamanda grup üyelerinin birbirini de tanıdığı aşamadır. Üstündağ (1998) tanıma etkinlikleri bireyin hem kendisi ile birtakım ipuçlarını yakalamakta aynı zamanda da diğer katılımcıları tanımakta olduğu bir aşama olduğunu belirtmektedir.

Aynı sınıfta bulunan ilkokul öğrencileri birbirlerini tanımaktadır. Ancak bazı öğrencilerin birebir diyaloga girmedikleri sadece isim olarak birbirlerini bildikleri, konuşmadıkları gözlenmektedir. Her çocuk bir değildir bazı çocuklar kendilerini kolayca tanıtabilir arkadaşlıklar kurabilir ama bazı çocuklar daha çekingen oldukları için fırsatlar yaratılmazsa kendini tanıtmaya, başkalarını tanıma çabasını gösteremezler. Bu tanıma aşamasında hiç diyalogu olmayan öğrenciler bile birbirini tanıma fırsatı bulup etkileşime gireceklerdir. Bu yüzden lider yani öğretmen sıklıkla grup üyelerini değiştirmeli bütün sınıfı kaynaştırıcı amaçlı hep değişik gruplarla çalışılmalıdır. San (1996) ısınma çalışmalarını kendini tanıma, gruptaki diğer bireyleri tanıma aşamasından sonra iletişim kurma, ikili iletişimden daha çok kişi içeren iletişim ve etkileşime geçme, grup dinamiğinin oluşması, anıların anlatılması, öykü anlatma ve oyun aşamasına geçme

şeklinde sıralamaktadır. Akar-Vural ve Somers (2011) öğretmenlerin ısınma çalışmalarına çoğu zaman bir oyun ya da ısınma egzersizi ile başladıklarını ancak bunun zorunlu olmadığını belirtmişlerdir. Bir önceki oturumda neler yapıldığı üzerine konuşmaların da ısınma çalışmasının yerini tutabileceği görüşündedirler. Oyun ya da egzersizin uzun tutulması durumunda çalışmanın odağının kaydırabileceğini eklemektedirler. Somers (1994) ısınma çalışmalarının drama çalışmasına uygun olması ve on dakikayı geçmemesi görüşündedir. Isınma çalışmalarında müzik de etkili olarak kullanılabilir. Öztürk'e (1999) göre ısınma çalışmalarında ritim çalışmaları önemli bir yer tutmaktadır. Biçimsel olarak müziğin ritim, uyum ve ezgiden oluştuğunu ifade eder. Ritimden yararlanılan bu çalışmalarda ortaklaşa el ve ayak vuruşlarının katılımcılarda coşkunluk, başarabilme ve ortak yaratıcılık duygusu oluşturduğunu belirtmektedir. Bu şekilde çocuğun bir şeyin parçası olma hissi yaşamakta olduğunu belirtmektedir.

Rahatlama çalışmalarına yardımcı olan müziktir (Çağdaş vd. 2003). Bu aşamada ezgisel gerilimi olmayan, ritm yapısı sıkça değişmeyen uyumlu seslerden oluşan müzikler kullanılmalıdır (Öztürk, 1999). Bu aşamaların her birinin başına ya da sonuna rahatlama, ara paylaşım, tartışma etkinlikleri eklenebilmektedir. Bu tür etkinlikler dikkatin azaldığı sürelerde başlangıçta yahut dramatik kurgudan gerçek kurguya geçiş zamanlarında zihni hazırlama amaçlı da yapılabilmektedir.

Rahatlamada hem fiziksel hem de zihinsel rahatlama söz konusudur. Eklem yerlerinin hareket ettirilmesi, kasların yumuşatılması ve çocukların sakinleştirilmesi amacıyla etkinliklerin sonunda kullanılır. Rahatlamayı kolaylaştırmak için ortamda sakin bir müzik ve sözel yönergeler kullanılır. Buradaki amaç çocuğu rahatlatmak ve olayın tamamlandığını hissettirmektir (Aral vd. 2000, s. 117).

2.9.2. Canlandırma Aşaması

Canlandırma aşaması, doğaçlama, rol oynama, pandomim ve benzer etkinlikleri içermektedir. Çakır İlhan (1997) oynama aşamasının belirli kurallar çerçevesinde kişinin özgürce oyun kurup, geliştirebildiğini ifade etmektedir. Canlandırma birinin kılığına kişiliğine girip o ruh halini kişiliğini etkin bir duruma gelmesini sağlamaktır. Bu aşamada canlandırılacak konu çerçevesinde lider tarafından verilen ve bir başlangıç noktası olan doğaçlama, rol oynama ve diğer tekniklerin yoğun olarak kullanıldığı bir özelliğe sahiptir. Canlandırmalar bireysel ikili olacağı gibi küçük ya da büyük gruplar veya grubun

tamamıyla olabilmektedir (Adıgüzel, 2013). Yaratıcılık ve imgelem boyutları işin içine bu aşamada girmektedir (San, 1996, 2002). Beş duyuyu geliştirmeye yönelik çalışmaları içermektedir. Doğaçlama ve oluşum aşamaları ile devam etmektedir. Koçak (1999) doğaçlama için bir grup aktivitesidir tanımını yapmıştır. Grupla beraber bir durumu çözümleme içinde olduğunu böylece bireylerin topluca yaşama duygusunu geliştirmekte olduğunu belirtmektedir. Doğaçlamalar sayesinde büyük bedensel rahatlama ve hareket özgürlüğü yaşayan birey kendi güç potansiyeline bu şekilde farkına varmaktadır. Okvuran (2001) “Doğaçlama aşamasında herhangi bir metne bağlı olmadan bireylerin kendilerini rahatça ortaya koyduğu aşamadır” tanımını yapmıştır. Doğaçlama aşamasında masal, öykü, şiir, tablo, gazete haberi, fotoğraf gibi nesnelerden yola çıkılarak canlandırma yapılabilmekte olduğunu eklemektedir. Genç (2005) ise doğaçlama aşaması için bireyin kişi nesne ya da hayvanların kimliklerine girerek onların şartlarını hayal etme, anlatma ve kullanmasıyla beslenen önceden tasarlanmamış çok özgün bir aşama olduğunu söylemektedir. Ergün (1999) doğaçlama yapmada başarısız olmak diye bir şey olmadığını belirtmektedir. Doğaçlama bireye tekrar tekrar deneme cesareti imkanı vermektedir. Hatalarından yola çıkan birey sürekli yeni şeyler öğrenmekte ve başka oyuncuları da izleyerek doğruları bulmaya çalışmaktadır. Doğaçlamalarla gelişen aşama sonuçta oluşum aşamasına ulaşmaktadır.

Rol oynama bir oyunda canlandırılan karakterin duygu, düşünce hal ve tavrına girilmesine denilmektedir. Başkalarının kimliğine giren çocuk başka hayattaki insanların ne düşündüğünü ne hissettiğini anlamaya çalışacak ve o duyguları, düşünceleri yaşama fırsatı elde etmiş olacaktır. İnsanlar arasındaki problemlerin anlaşılmasında yardımcı bir etkinliktir (Tezel-Şahin, 2003). Pantomim düşünce ve duyguların sözel ifadeler olmadan hareketler aracılığıyla anlatılmasıdır (Gürol, 2002).

2.9.3. Değerlendirme- Tartışma Aşaması

Değerlendirme aşamasında eğitimci ve katılımcıların yaratıcı drama çalışmalarında yaşadıkları, hissettikleri, gözlemledikleri, duyumsadıklarını paylaştıkları gözden geçirdikleri bir aşamadır (Genç, 2005). Değerlendirme aşaması Drama etkinliği bitiminde grup üyelerince yapılmaktadır. Grupta yer alan bireyler hem kendilerini hem de grup üyelerini değerlendirmektedir. Burada önemli olan kişisel değerlendirmeler değil, çalışmanın iyi ve aksayan yönleri, sürecin nasıl geçtiği, niteliği değerlendirmesi ve süreç içindeki yaşanan duygu ve düşüncelerdir (Adıgüzel, 2013; Sağlamöz 2006). Tartışma

aşamasında açık uçlu sorular sorulmaktadır ve tek bir doğru cevap yoktur. Eleştiriler kişiye değil role yapılmaktadır. Bu aşamada amaç problemi tanımak, çözümünü öğrenmek ve çözüm yollarını keşfetmektir (Gönen, 1992). Lider bu aşamada yapıcı eleştiri ortamını sağlayabilmeli; katılımcıların dramadan olumlu duygular ile ayrılmasını ve yaşantıların ifade edilmesine yardımcı olmalıdır (Okvuran, 2000; Üstündağ, 2000).

Değerlendirme aşamasında gönüllülük esastır. Öğrencilerden zorla fikirlerini beyan etmeleri beklenmesi doğru olmamaktadır. Aksi takdirde drama çalışması bir tartışma fikir etkinliğinden çok bir sözlü sınav halini almaktadır. Dramadan keyif alınabilmesi severek yapılabilmesi adına gönüllülük her zaman öncelikli şart olmalıdır. Aksi takdirde o öğrencilerin iç dünyası ve ruhları yakalanamamakta, fikirleri tam randımanlı bir şekilde alınamamaktadır.

Bu aşamaların her birinin ya da bir kaçının ardından tartışma açılması ‘Ne yaşadınız?’, ‘Neler hissettiniz?’, ‘Nerede güçlük çektiniz?’ gibi soruların tartışılması ve katılımcılarca yanıtlanması drama çalışmalarının önemli boyutlarından. Bu yolla başkalarının davranış biçimleri, duyguları, düşünceleri, deneyimleri ile ilgili bilgi sahibi olmak bireyin kendi yaşamına bilinçli bir biçimde göz atması açısından önemlidir (Üstündağ, 2000, s. 36). Küçük çocuklar için yapılan değerlendirme çalışması çok uzun olmamalıdır. Aksi takdirde küçük çocuklar birbirlerini şikâyetle varan değerlendirmeler yapabilmektedir (Sağlamöz,2006). Drama liderinin bu süreci etkili ve verimli bir şekilde yönetmesi rehberlik etmesi gereklidir. Genç (2005) eğitimcinin gerekli gördüğü yerlerde kişisel gözlemlerini katılımcılarla paylaşabileceğini belirtmektedir. Tartışma aşamasından sonra yapılacak etkinlikler konunun daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabilmektedir. Resim, kesyap, çalışma sayfası, kompozisyon, şarkı gibi etkinlikler yaptırılarak farklı duylara hitap eden değişik öğretim teknikleri ile çalışılması çocuğun yaşantılarını zenginleştirmiş olmaktadır (Önder, 2006).

Değerlendirme aşaması drama aşamaları arasında en son aşama olsa da önemi büyüktür. Çünkü doğaçlama sırasında fark edilemeyen tutumlar tartışılarak öğrencinin drama üzerine düşünmesine sebep olacaktır böylece değerlendirme aşamasının uygulanmasıyla drama salt bir oyun olmaktan öteye gidecektir. Değerlendiren, analiz edebilen, davranış ve hislerin nedenini görebilen bireylerin yetişmesini sağlayacaktır. Bu sebeple değerlendirme kesinlikle uygulanması gereken önemli bir aşamadır. Sadece canlandırma kısmının gerçekleştirilmesi öğrencinin karşılaştırma yapamamasına, neden sonuç ilişkisi kuramamasına sebep olmaktadır. Ayrıca değerlendirme de kullanılan eleştirel olmayan

üslupla öğrenciler birbirlerinin fikirlerine saygı duyarak konuşmayı bir konu üzerinde düşünebilmeyi öğrenecektir. Dolayısıyla bu aşamanın öğrenci üzerinde demokratik tutuma sahip bir anlayış kazandırabileceği söylenebilir. Ayrıca drama değerlendirme aşamasında keskin olmayan yorumların yapılması olaylara geniş açıdan bakabilen her olayın oluş aşamasında neden sonucu kestirebilen aslında dolayısıyla insan ve insani davranışları yorumlayabilen empatik bir tutum kazanma şansına sahip olabilir.

2.10. Eğitimde Dramanın Avantajları ve Sınırlılıkları

2.10.1. Eğitimde Dramanın Avantajları

Oyun grubu, bireylerden oluşur. Bireylerin her biri farklı deneyim ve özelliklere sahiptir. Bu yüzden bir drama çalışması bireylerin tüm beklentilerine aynı oranda yanıt veremeyebilir (Adıgüzel, 1993).

Drama etkinliğine katılanların, en başta grup içi bir çalışmaya hazır olmaları, kendilerini rahat ve güvenli duyumsamaları, kendilerinde yeni ve değişik şeyler keşfetmeye hazırlıklı olmaları gereklidir ve bu bir bakıma yeterli ön koşuldur. Grup içinde daha küçük gruplarla tartışarak fikir alışverişi, eleştirme gibi düşünsel boyutta çalışmaların yapılması da gereklidir. Bunun içinde bir bireyin kendini bu küçük grup ve/veya büyük grupta rahat ve güvenli hissetmesi gereklidir (San, 1992).Drama bireyin;

“Özgüven duygusunun gelişmesini; Bilişsel, dil, motor ve sosyal açıdan gelişmesini, Empati yeteneğinin gelişmesini; Kendini ifade edebilme yeteneğini; Öğrenilenlerin kalıcılığını; Değişik yaşantıları tanımasını; Eğitim ve öğretim çalışmalarında aktif rol almasını; Rahatlamasını; Kendini ve vücudunu tanımasını; Yaşamı çok yönlü algılamasını; Araştırma istek ve duygusunun geliştirmesini; Farklı görüş açlarına sahip olmasını, eleştirmeyi, tartışmayı öğrenmesini sağlama olarak sıralanabilir. Her öğrenci akranları ve öğretmenleri de kapsayan çeşitli kaynaklardan gelen yeni fikirlere açıklık gösterir. Buna ek olarak öğrencilere bu fikirleri araştırmaya yönelirler. Öğrenciler problem çözme, sonuçlandırma, analiz, buluş, değerlendirme ve sentez gibi düşünmenin seviyelerini göstermede artan becerilere sahip olur, Öğrenciler düşünce ve duyguları paylaşma isteği doğrultusunda öz saygı geliştirir, Diğerlerinin çalışmalarına tolerans ve saygı gösterirler; planlama yaparken, oynarken ve değerleri paylaşırken, seyirci konumunda iken saygı ve ilgi ile dinlerler. Eleştiri ve övülmeyi kabul etmede yetenekleri gelişir,Düşünce ve duygularını dil ile olduğu kadar vücut hareketleri ile paylaşmada istek

ve bunu doğallıkla yaparak kendi vücutlarını kabul etme davranışı gösterirler” (Cottrell, 1987).

Drama ile bireyler kendi fikir ve önerilerinin grup tarafından kabul edildiğini ve kullanıldığını görürler. Başkalarını nasıl etkileyeceklerini, nasıl etkili fikirler ortaya koyacaklarını ve onları uygun olarak nasıl sunacaklarını, kendilerini nasıl başka insanların yerine koyacaklarını öğrenirler. Rollerini deneyebilir ve hemen geribildirim alabilirler. Grup yaratıcı fikirlerin ve etkili değerlendirmenin güçlü bir kaynağı olabilir (O'Neill-Lambert, 1990).

Sınıfta drama yapılırken çocuklar izleyerek öğreniyor olsalar bile genellikle seyirci konumunda değildirler. Sınıfta çocuk sadece oyuncu olarak tek bir konumda değildir. Aynı zamanda hem oyuncu hem de seyircidir. İşte dramayı kanşık insan davranışlarını öğrenmede yararlı bir yöntem yapan bu deneyim zenginliğinin sağlanmasıdır. Hem rol yaparken hem de rol yapan arkadaşlarını izlerken öğrenciler olaylara çok boyutlu yaklaşmayı öğrenirler. Ayrıca doğaçlamaya hazırlık sırasında işbirliği içinde çalışma becerilerini geliştirirler, başkalarının görüş ve önerilerine saygılı olmayı, öğrenirler; bu yönüyle drama ile başlı başına bir davranış eğitimi gerçekleşir.

2.10.2. Eğitimde Dramanın Sınırlılıkları

- Drama küçük gruplar gerektirir.
- Sınıfın tamamı görevlendirilemez
- Bazı öğrenciler drama karakterlerini veya olayları anlama güçlüğü çekebilirler.
- Drama çalışması yetenekli öğrencilerin tekeli durumuna düşebilir.
- Öğrenciler rolleri oynarken sık sık aşırıya kaçabilirler. Bu durum sınıf atmosferini bozacağı gibi öğrenmeyi de güçleştirir.
- Çekingenlik ve konuşma problemi gibi beceri eksiklikleri olan öğrenciler için iyi bir yöntem olmayabilir.
- Öğrencilerle ya da dersle ilgi kurulamazsa yöntem işe yaramaz hale gelebilir.
- Katılan her öğrencinin biraz yaratıcılığını gerektirir.
- Amaçları açıkça belirtilmezse yalnızca bizzat faaliyete katılanlar için yararlı olur.

BÖLÜM 3

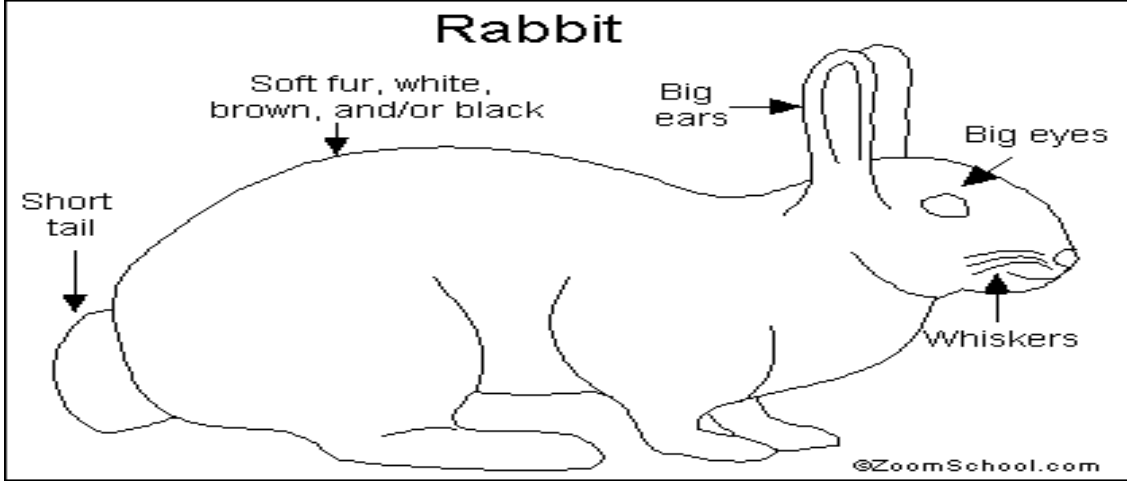
DRAMA YOLUYLA OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE İNGİLİZCE DİL EĞİTİMİ İLE İLGİLİ UYGULAMA

3.1. Drama Yoluyla Okul Öncesi Dönemde İngilizce Dil Eğitimi İle İlgili Etkinlikler: İçerik ve Plan

Araştırmada, okul öncesi dönemde İngilizce dil eğitiminin verilmesinde araştırmacı tarafından drama etkinlikleri hazırlanmıştır. Araştırma kapsamında okul öncesi dönem çocuklarına uygulanan drama etkinlikleri aşağıda ayrıntılı olarak verilmiştir:

3.1.1. Tavşanın Hayat Tarzı Etkinliği

Bu etkinlikte okul öncesi dönemindeki çocukların, yoğun istekleri ve çok merak ettikleri Tavşanın hayat tarzı konusu işlenmiştir. İngilizce Tavşanla Kukla oyunu yapılarak, kukla tavşan kendi dilinden İngilizce ve Türkçe kendini vücut dilini kullanarak kendisini anlatmıştır. Çocuklara öncelikle tavşanlar hakkında bilgi verilerek, dünyada kaç tür olduğu nerede ve kaç yıl yaşadıkları, tabiatta kimler tarafından avlandığı, düşmanlarının kimler olduğu söylenmiştir. Tavşanların anatomisi fiziki görünüşü bacak, kol boyunun ölçüsü kulaklarının uzun olması ne kadar yüksek mesafeye zıplaması hayatlarında yaşam boyu yedikleri gıdalar kelimeler olarak İngilizce tekrarlar yapılmıştır. Çocukların merak ettikleri sorulara cevap verilmiştir. Tavşanla ilgili konuyu benimsemeleri için tavşan resmi eve ödev olarak tavşan resmi boyanması verilmiştir.

Şekil 1. Tavşanın hayat tarzı etkinliği ile ilgili çalışma kağıdı
(<https://zoomschool.com.cutestat.com/>) sayfasından erişilmiştir.

Şekil 2. Tavşanın hayat tarzı etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü

Özet olarak bu etkinlikte okul öncesi dönem çocukları tavşanın vücut kısımları araştırmanın amacı kapsamında İngilizce olarak öğretilmiştir. Bu sayede okul öncesi dönem çocukları, hayat tarzı ve beslenmesiyle ilgili bilgi edinerek, tavşanlar hakkında bildiklerini birbirlerine anlatmışlardır. Çocuklar, İngilizce yeni öğrendikleri kelimeleri tekrarlayarak tavşanların hareketlerini drama yoluyla taklit etmişlerdir.

3.1.2. Yaralı Hayvanları Veterinere Götürme Etkinliği

Bu etkinlikte okul öncesi dönem çocuklarıyla eğitici konu işlenmiştir. Çocuklara merak konusu olan hayvanlarla ilgili dışarıda gördükleri yaralı hayvanları veterinere göstermeden eve almamak konusu hikaye önce İngilizce anlatılmıştır. Çocuklar tarafından anlaşılmayan kelimelerle açıklama yapıldıktan, sonra drama yoluyla etkinlik sahneleştirilmiştir. Araştırmacı tarafından etkinlikte anlatılan hikayede yolda bulunan yaralı hayvanları veteriner gözetimi sonrasında dokunulabileceği çocuklara aktarılmıştır. Bir çocuğun dışarda yaralı kedi bulması ve sahiplenmek istemesi sonucu, kediye eve götürüp ilgilenmesi, beslemesi ailesi tarafından kabul edilmemektedir. Bu etkinlikte okul öncesi dönem çocuklarına, ailesinin tavsiyesi üzerine yolda bulunan yaralı hayvanın neden yaralandığı ve tedavisinin yapılması için veterinere götürülmesi, gerekli tedavi yapıldıktan sonra ailesinin iznini de alarak kedinin sahiplenmesi aktarılmıştır.

Şekil 3. Yaralı hayvanları veterinere götürme etkinliği ile ilgili çalışma kağıdı

3.1.3. Evcil ve Çiftlik Hayvanlarını Tanıma Etkinliği

Bu etkinlikte, okul öncesi dönem çocuklarına evde besledikleri evcil ve çiftlik hayvanları İngilizce sunum ile tanıtılması amaçlanmıştır. Bu şekilde, evcil ve çiftlik hayvanlarının isimleri çocuklarla İngilizce tekrarı yapılmıştır. Aynı zamanda etkinlikte çocuklar drama

yoluyla, hayvanların hareketleri ve çıkardıkları sesler tekrar edilmiştir. Bu sayede, çocuklar hayvanların hareketlerini beden el, kol, vücut hareketleriyle arkadaşlarına göstererek birlikte yapmışlardır. Ayrıca, okul öncesi dönem çocuklarıyla evcil ve çiftlik hayvanlarının nasıl beslenmesi gerektiği hakkında da konuşulmuştur.

Şekil 4. Evcil ve çiftlik hayvanlarını tanıma etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü

Bu etkinlikte, okul öncesi dönemi çocukları evcil ve çiftlik hayvanlarıyla ilgili konuları, onların nasıl beslenmesi gerektiği, yaşam tarzları, hayatımızdaki rollerini, yedikleri besinleri İngilizce olarak öğrenirken, her çocuk bir hayvanı taklit ederek o hayvanın yaşam tarzını arkadaşlarına anlatmışlardır. Ayrıca, çiftlik hayvanlarının hayatımızda ne kadar önemli olduğu konuşularak, hayvanlarla ilgili bilmedikleri, merak ettikleri şeyler hakkında hem Türkçe hem de İngilizce öğrenme fırsatı edinmişlerdir.

Şekil 5. Evcil ve çiftlik hayvanlarını tanıma etkinliği ile ilgili çalışma kağıtları

3.1.4. Günlük Yaşam Diyalogu Etkinliği

Bu etkinlikte, okul öncesi dönem ocuklarında İngilizce günlük yaşam diyalogu şeklinde uygulanmıştır. Bu bağlamda, etkinlik çocukların çok büyük ilgisini çekmiştir. Etkinlikte uygulanan diyaloglar; birbirini tanımayan iki kişinin yolda, parkta vb. yerde karşılaştıklarında nasıl konuşmaları gerektiği (adını, soyadını ve nerde oturduğunu, hangi görevi yaptığını, nereye gitmek istediğini) yabancı dilde öğrenmişlerdir.

şekil 6. Günlük yaşam diyalogu etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü

3.1.5. Beden Dili Etkinliği

Bu etkinlikte, okul öncesi dönem öğrencileriyle uygulamalı olarak beden dili hareketlerinin olduğu görsel kağıtlar çocuklara kura ile verilerek, kağıttaki görseli beden diliyle göstermesi istenmiştir. Bu sayede, çocuklar arkadaşlarına beden, el- kol hareketleriyle gördüklerini yapmışlardır.

Şekil 7. Beden dili etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü

Bu etkinlikte, çocukların çektikleri kartlarda meslekler, eşyalar ve çevremizde gördüğümüz görseller yer almaktadır. Bu etkinlikte, okul öncesi dönem çocuklarının oldukça fazla ilgisini çekmiş olup, çocukların dramatik ve beden dil eğitimlerinde yetenekli olduklarını ortaya çıkartılması amaçlanmıştır.

3.1.6. Müzikli Dans Etkinliği

Bu etkinlikte, okul öncesi dönem çocukları için ‘Elma Kurdu’ şarkısı drama yoluyla müzikli dans şeklinde yapılmıştır.

Şekil 8. Müzikli dans etkinliği ile ilgili çalışma kağıdı

Etkinlik, çocuklar el, kol hareketleriyle okudukları şarkıyı danslı müzik eşliğinde drama yoluyla uygulanmıştır. Böylece bu şekilde de yapılan uygulamayı çocuklar çok güzel bir şekilde karşıladılar. Etkinlik okul öncesi çocuklarında büyük ilgi görmüştür.

Şekil 9. Müzikli dans etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü

3.1.7. Jest ve Mimik Etkinliği

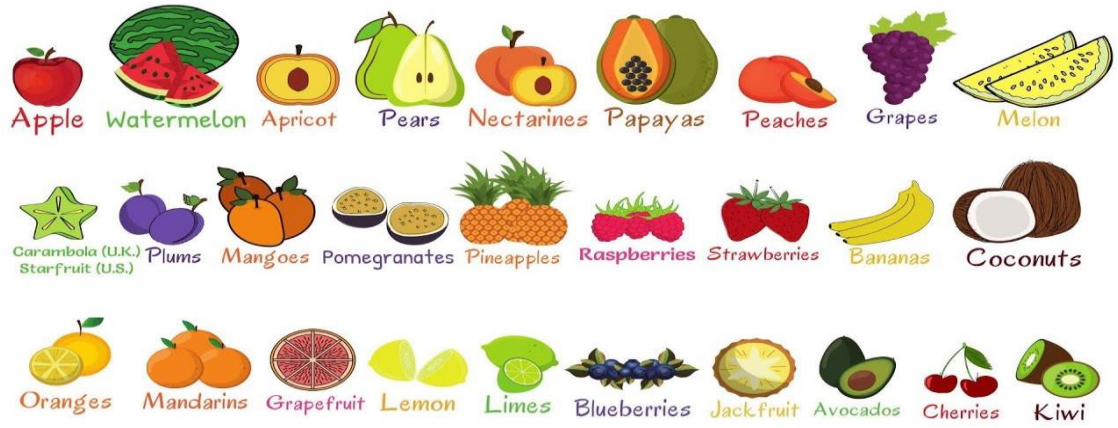
Bu etkinlikte, okul öncesi dönem çocuklarıyla günlük hayatta ve iş ortamında kullanılan yüz, kol, el hareketleri İngilizce kelimelerle drama yoluyla uygulanmıştır. Bu şekilde, çocuklara gösterilen jest ve mimik etkinliklerinin hem Türkçe hem de İngilizce karşılığı üzerinde çalışılmıştır. Bu etkinlikle; çocuklar itiraz, gülmek, mutlu olmak, huzursuz olmak, zafer kazanmak gibi ifadeler öğrenerek uygulamışlardır. Ayrıca, araştırmacı tarafından gösterilen jest ve mimikler çocuklar tarafından tekrarlanarak İngilizce karşılığı söylenerek öğrenmeleri sağlanmıştır.

Şekil 10. Jest ve mimik etkinliği ile ilgili çalışma kağıdı

3.1.8. Meyve/Sebze ve Renklerini Öğrenme Etkinliği

Bu etkinlikte, okul öncesi dönemi çocuklarına meyve sebzelerin İngilizcesi öğretilirken bu meyve ve sebzelerin renklerinin İngilizcesi de öğretilmiştir. Ayrıca, çocuklar meyve ve sebzelerin tadları ve şekilleri beden dili ile gösterirken, faydaları hakkında da çocuklara bilgi verilmiştir.

Şekil 11. Meyve/sebze ve renklerini öğrenme etkinliği ile ilgili çalışma kağıdı

3.1.9. Trafik İşaretleri/ Levhalar ve Otobüste/Yolda Nasıl Davranılması Gerekliğini Öğrenme Etkinliği

Bu etkinlikte, okul öncesi dönem çocuklarına trafik işaretleri/ levhalar ve otobüste/yolda nasıl davranılması gerektiği öğretilirken, dışarda, yolda ve otobüste, yaşlılara ve engellilere nasıl davranılması gerektiği de öğretilmiştir.

Şekil 12. Trafik işaretleri/ levhalar ve otobüste/yolda nasıl davranılması gerektiğini öğrenme etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü

Bu etkinlikte okul öncesi çocuklarının hem trafik işaretleri/levhalarını öğrenmesi hem de bunları hem arkadaşlarına hem de kendinden küçük kardeşlerine öğretilmesi amaçlanmıştır. Bu sayede, çocuklar hem yaşlılara hem de engellilere otobüste nasıl davranacağını öğrenmektedirler. Bu etkinlikte öğrenciler; yaya yolunu, hızlı araç kullanmanın yasak olduğunu, otobüste yolculuk yaparken şoförün dikkatini dağıtacak hareketlerden kaçınılması gerektiğini, yine otobüste yaşlı ve engellilerin yerlerine

oturmamak gerektiğini, kaza ve patlama bölgelerinde konulan levhaların anlamlarını ve böyle zamanlarda ne yapılması gerektiği gibi bilgiler öğretilmiştir.

Şekil 13. Trafik işaretleri/ levhalar ve otobüste/yolda nasıl davranılması gerektiğini öğrenme etkinliği ile ilgili çalışma kağıdı

3.1.10. Dansla Birlikte Vücut Organlarının Öğrenilmesi Etkinliği

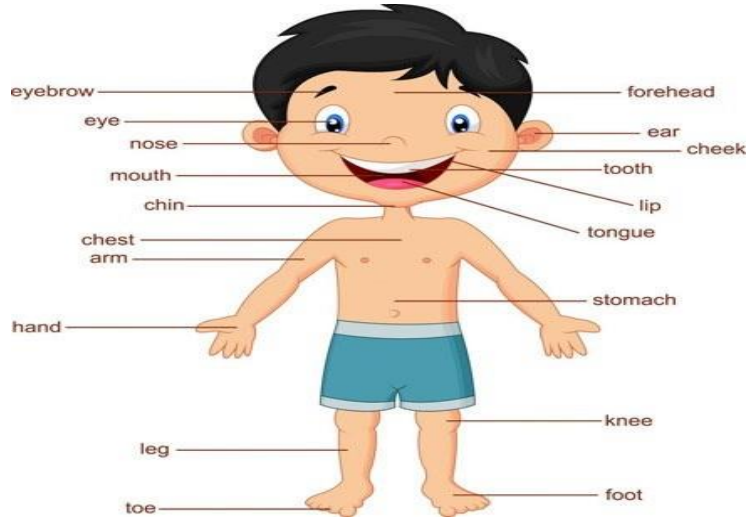
Bu etkinlikte, okul öncesi dönem çocuklarıyla, İngilizce şarkı eşliğinde, işaret parmaklarıyla vücut organlarını göstermeleri amaçlanmıştır. Müzik eşliğinde şarkı söylereyerek yapılan bu etkinlikte çocukların oldukça fazla ilgisini çekmiştir.

Şekil 14. Dansla birlikte vücut organlarını ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü

3.1.11. Vücut Organlarının Öğrenilmesi Etkinliği

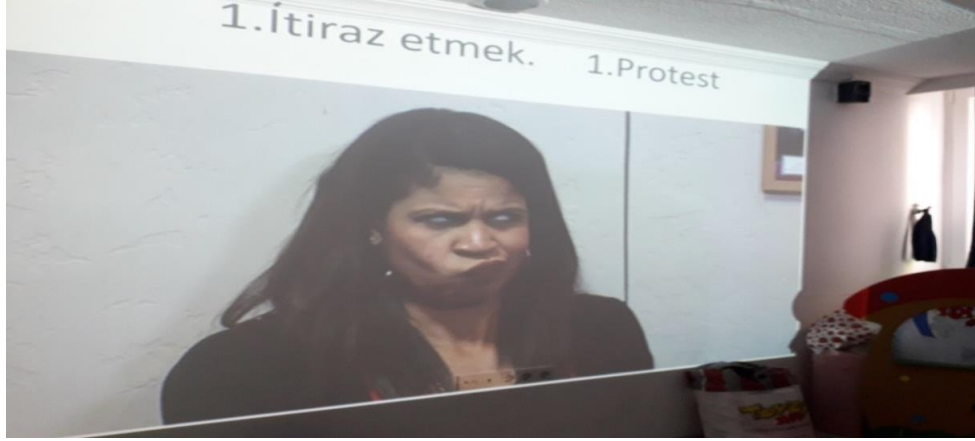
Bu etkinlikte, okul öncesi dönem çocuklarına vücudumuzdaki organlar sunum yoluyla İngilizceleri drama yoluyla da gösterilerek öğretilmesi amaçlanmıştır.

Şekil 15. Vücut organlarının öğrenilmesi etkinliği ile ilgili çalışma kağıtları

3.1.12. Günlük Hayatta Kullanılan Jest ve Mimiklerin Anlamlarının Öğretilmesi Etkinliği

Bu etkinlikte, okul öncesi dönem çocuklarına günlük hayatta kullanılan jest ve mimiklerin İngilizce anlamları sunum yapılarak, çocukların sunumdaki görselleri taklit etmesi amaçlanmıştır.

Şekil 16. Günlük hayatta kullanılan jest ve mimiklerin anlamlarının öğretilmesi etkinliği ile ilgili çalışma kağıtları

Çocukların öğrendikleri jest ve mimikler; itiraz etmek, gülmek, memnuniyetsiz kalmak, üzülmek, darılmak, yorulmak, sevmek, küsmek gibi olup çocuklar drama yoluyla bu kelimelerin İngilizcelerini öğrenmişlerdir.

Şekil 17. Günlük hayatta kullanılan jest ve mimiklerin anlamlarının öğretilmesi etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü

3.1.13. Dansla Yer/Yön Kavramlarının Öğretilmesi Etkinliği

Bu etkinlikte, okul öncesi dönem çocuklarına dans eşliğinde yer/yön kavramlarının İngilizce öğretilmesi amaçlanmıştır. Çocuklar hem dans edip hem de şarkı söylerken beden diliyle de yer yön kavramlarını tekrar ederek öğrenmeleri ilgilerini çekmiştir.

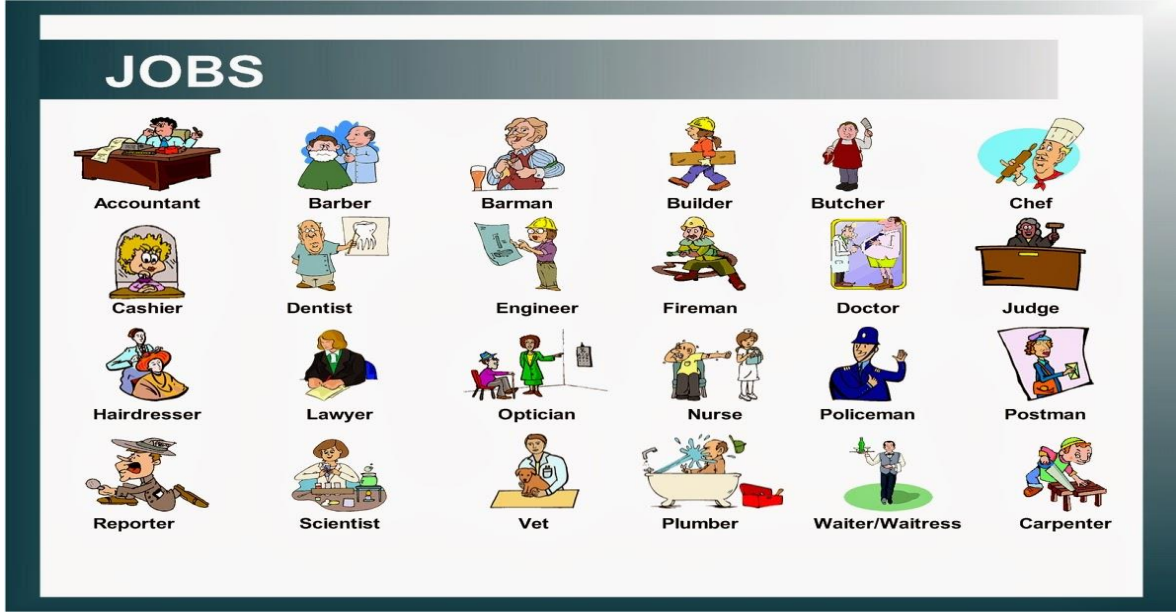

Şekil 18. Dansla yer/yön kavramlarının öğretilmesi etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü

Bu etkinlikte, çocuklar Roly ve Poly adındaki iki böceğin birbirinin tam tersi şeklinde yer/yön hareketleri hem şarkı söyleyerek hem de dans ederek öğrenirken, bu iki böceğin farklı yönlerde hareket ederken ki resimleri çocukların boynuna takılarak taklit edilmesi sağlanmıştır. Bu da öğrenmeyi kolaylaştırmıştır.

3.1.14. Mesleklerin Öğretilmesi Etkinliği

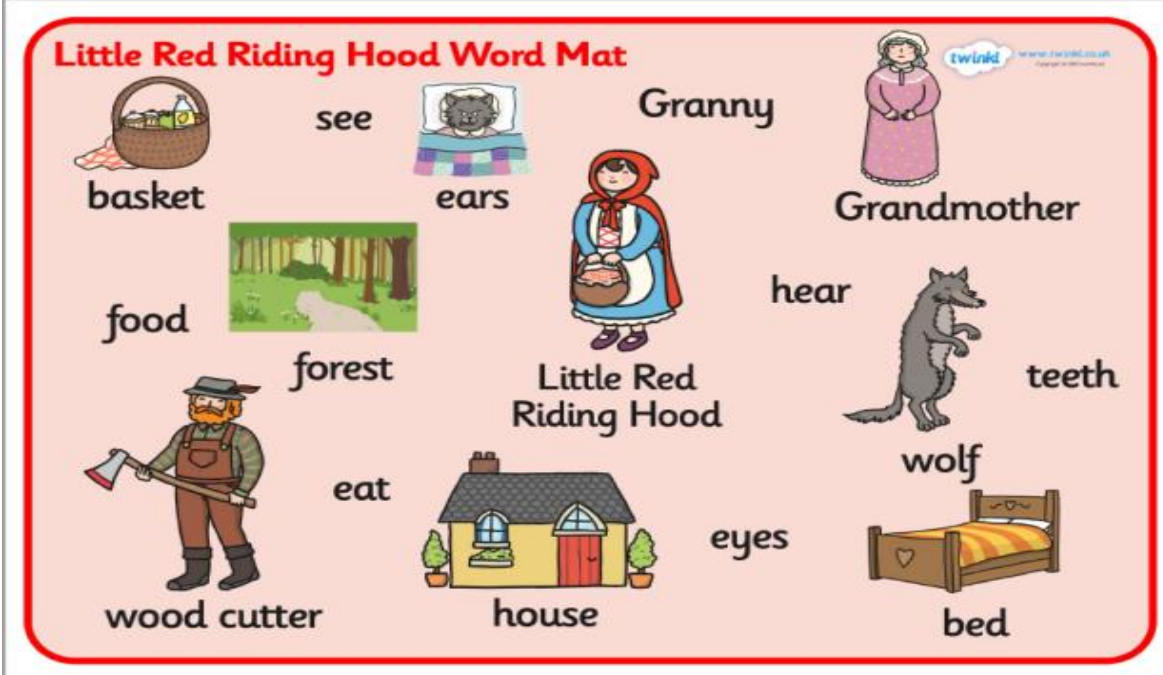
Bu etkinlikte, okul öncesi dönem çocuklarına mesleklerin İngilizce öğretilmesi amaçlanmıştır. Çocuklar sunumdaki görsellerle mesleklere ait üniformaları öğrenmiş, sonrasında da istedikleri mesleklere ait üniformaları giyerek İngilizcelerini tekrar etmeleri ilgilerini çekmiştir. Ayrıca, çocukların annelerinin ve babalarının ne meslek yaptıkları ve mesleklerin görevleri üzerinde ayrıntılı olarak konuşulmuştur.

Şekil 19. Mesleklerin öğretilmesi etkinliği ile ilgili çalışma kağıtları

3.1.15. Kırmızı Başlıklı Kız Drama Etkinliği

Bu etkinlikte, okul öncesi dönem çocuklarına “Kırmızı Başlıklı Kız” masalının drama etkinliği yapılmıştır. Araştırmacı masalın önce Türkçe’sini anlattıktan sonra İngilizce’sini sunum yaparak anlatmıştır. Masaldaki önemli kelimeler ve masalın kahramanları İngilizce olarak verildikten sonra, kahramanların kostümleriyle 3-4 yaş grubu ve 5-6 yaş gruplarıyla drama yoluyla uygulanmıştır.

Şekil 20. Kırmızı başlıklı kız drama etkinliği ile ilgili çalışma kağıtları

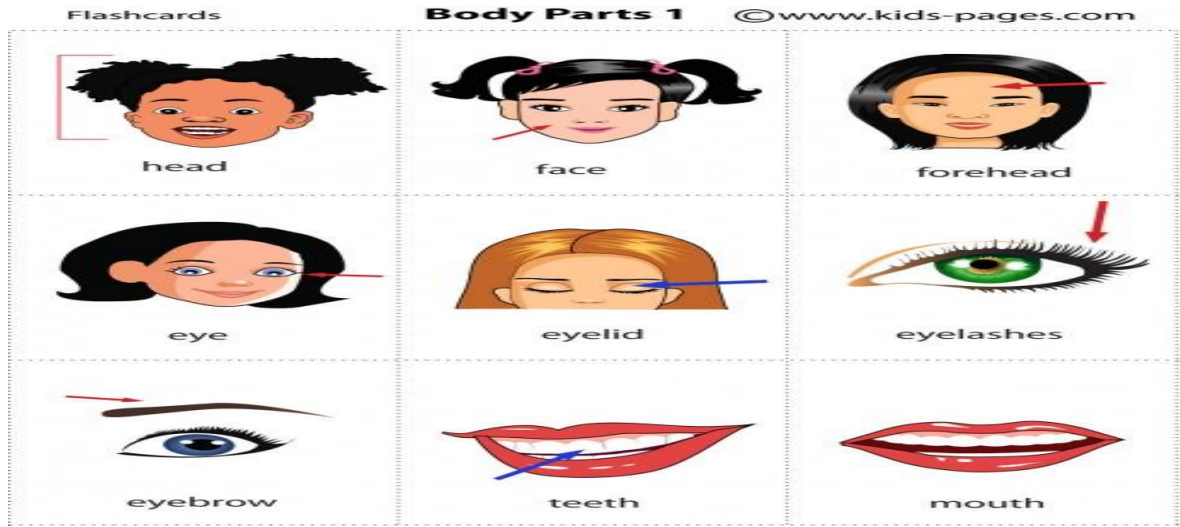

Şekil 21. Kırmızı başlıklı kız drama etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü

Bu etkinlik çocukları olduğu kadar velilerin de ilgisini çekmiş ve İngilizce kelimelerin öğrenmesinde kalıcılığı sağlamıştır.

3.1.16. Baş ve Yüz Bölgelerinin Öğretilmesi Etkinliği

Bu etkinlikte, okul öncesi dönem çocuklarına baş ve yüz bölgelerinin öğretilmesi amaçlanmıştır. Bu sayede çocuklar, arkadaşlarıyla baş ve yüz bölgelerindeki göz, kulak, kaş, saç gibi organların İngilizce'sini göstererek öğrenmişlerdir. Ayrıca, çocuklar bu organların ne gibi faydaları olduğunu drama yoluyla cümle kurarak öğrenmişlerdir.

Şekil 22. Baş ve yüz bölgelerinin öğretilmesi etkinliği ile ilgili çalışma kağıtları (<http://www.kids-pages.com>) sayfasından erişilmiştir.

3.1.17. Yabancı Ülkede Restorantta Diyalog Etkinliği

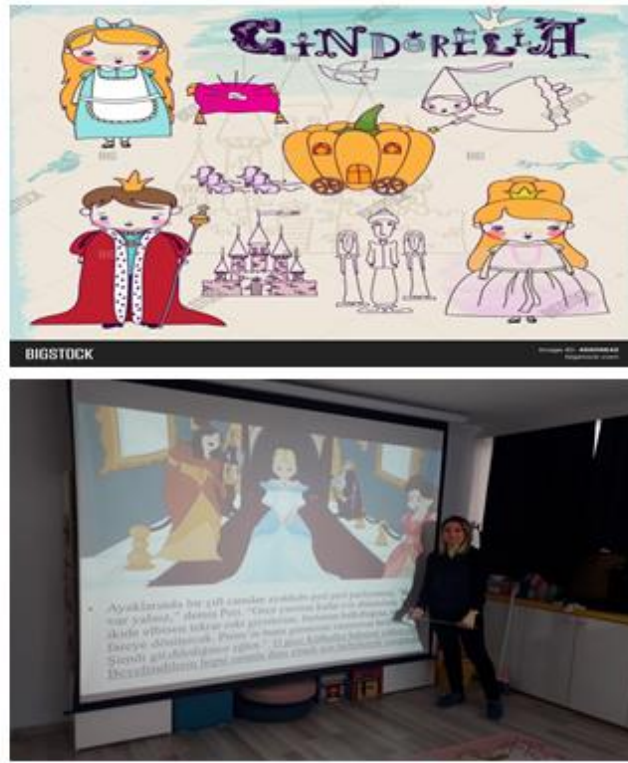
Bu etkinlikte, okul öncesi dönem çocuklarına yabancı ülkede restorantta nasıl davranılması gerektiği, siparişin nasıl verileceğinin müşteri ve garson diyalogu şeklinde öğretilmesi amaçlanmıştır. Bu sayede çocuklar, drama yoluyla restorantta nasıl selamlaşılması, garsonun masayı göstermesi, menü istenmesi, sipariş verilmesi, hesap istenmesi ve hesabın ödenmesi gibi konuşmaları öğrenmişlerdir.

Şekil 23. Yabancı ülkede restorantta diyalog etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü

3.1.18. Kül Kedisi Masalı Drama Etkinliği

Bu etkinlikte, okul öncesi dönem çocuklarına kül kedisi masalı etkinliği ile hem değerler eğitimi (iyilik, adalet kavramları gibi) hem de İngilizce eğitimi verilmiştir.

Şekil 24. Kül kedisi masalı drama etkinliği ile ilgili çalışma kağıtları
Araştırmacı masalın önce Türkçe'sini anlattıktan sonra İngilizce'sini sunum yaparak

anlatmıştır. Masaldaki önemli kelimeler ve masalın kahramanları İngilizce olarak verildikten sonra, kahramanların kostümleriyle drama yoluyla uygulanmıştır.

Şekil 25. Kül kedisi masalı drama etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü

3.1.19. Öğrenilenleri Hatırlama Etkinliği

Bu etkinlikte, okul öncesi dönem çocuklarına önceki derslerde öğrenilen meslekleri hatırlama etkinliği yapılmıştır. Bu bağlamda, çocuklarda kalıcı öğrenme gerçekleşip gerçekleşmediği eşleştirme kartlarıyla ölçülmüştür.

Şekil 28. Atatürk ve Cumhuriyet'in öğretilmesi etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü

Ayrıca, çocukların merak ettikleri ve Atatürk ve Cumhuriyet ile neler bildikleri hakkında konuşulmuştur.

3.1.21. Memleketim Şarkısı İle Atatürk ve Cumhuriyet'in Öğretilmesi Etkinliği

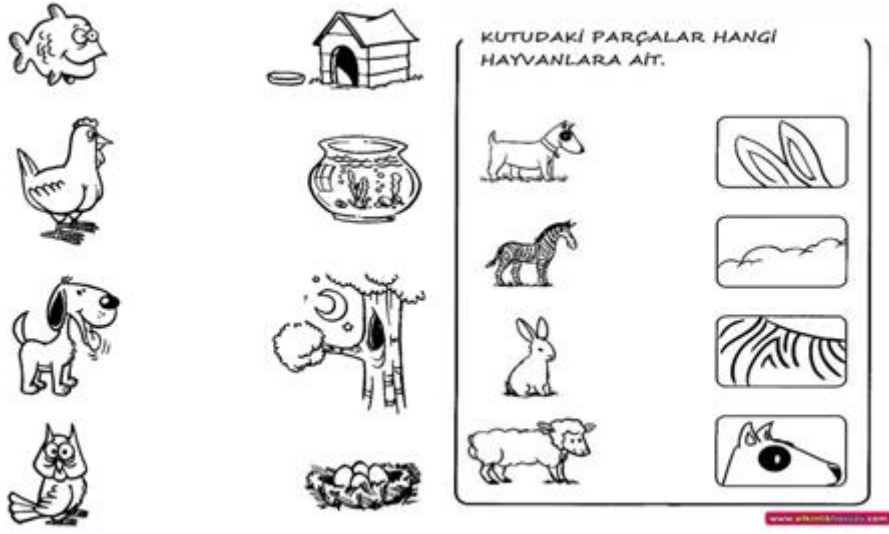
Bu etkinlikte, okul öncesi dönem çocuklarına memleketim şarkısı ile Atatürk ve Cumhuriyet'in öğretilmesi amaçlanmıştır. Bu sayede, şarkı ile çocuklar Atatürk ve Cumhuriyet'i daha ayrıntılı öğrenmeleri sağlanmıştır.

Şekil 29. Memleketim şarkısı ile Atatürk ve Cumhuriyet'in öğretilmesi etkinliği ile ilgili uygulama aşamasının görüntüsü

3.1.22. Yapılan Etkinliklerle İlgili Tekrar Etkinliği

Bu etkinlikte, okul öncesi dönem çocuklarına 8 hafta boyunca uygulanan etkinliklerin kalıcılığını değerlendirilmesi amacıyla araştırmacı tarafından ödev verilmiştir.

Şekil 30. Yapılan etkinliklerle ilgili tekrar etkinliği ile ilgili çalışma kağıdı

BÖLÜM 4

SONUÇ

Bu araştırmada, drama yoluyla okul öncesi dönemde ingilizce dil eğitimi amacı kapsamında; literatür taraması, alan araştırması yapılmıştır. Bu amaçla, yapılan etkinliklerle ilgili ulaşılan sonuçlar aşağıdaki şekilde özetlenmektedir:

- Okul öncesi dönem çocukları, drama dersine istekle katılmaktadırlar. Her ders yeni bir konu ve etkinlikle karşılaşan çocuklar, “Acaba bugün derste ne anlatacak öğretmenimiz? Hangi hikâyeyi canlandıracağız? diye merakla derse motive olmakta, öğretmeni drama etkinlikleri boyunca sessizce ve ilgiyle izlemekte ve öğretmenin verdiği yönergeleri sırayla takip etmektedirler. Bu durum, drama tekniği ile çocuklara kazanımların verilmesinde hem öğretmenin işini kolaylaştırmakta hem de her öğrencinin derse aktif katılımını sağlamaktadır.
- Drama etkinliğinde canlandırılacak hikâye ya da örnek olaylarda kullanılan dilin çocukların seviyelerine uygun olması, konuyu rahatça kavramalarına ve dersi ilgiyle izlemelerine katkıda bulunmaktadır. Yine anlatılan etkinlik konularının, görsel materyallerle desteklenmesi de çocukların dikkatini derse toplamalarına yardımcı olmakta ve konuyu daha iyi anlamalarına katkıda bulunmaktadır.
- Okul öncesi dönem çocuklarının belli bir konuya odaklanma süresi, dersin ve etkinliğin türüne göre artıp, azalabilmektedir. Örneğin çok sevdikleri bir drama etkinliğinde, canlandırmalar ilgilerini çekmekte ve odaklanma süresi artmaktadır.
- Drama uygulamalarında kullanılacak sahne, dekor, kıyafet ve aksesuarın sınıf içindeki mevcut eşyalardan temin edilebilir nitelikte olması, drama etkinliklerinin hazırlanmasını daha kolay ve pratik hale getirmektedir. Bu sayede çocuklar sahne, dekor vb. hazırlıklar yerine, dramanın konusuna ve etkinlik sürecine odaklanabilmektedirler.
- Dramanın sosyalleştirme etkisinin özellikle derste pasif duran, konuşmaya isteksiz olan, çekingen tavırlar sergileyen öğrenciler için faydalı olacağı düşünülebilir.

Drama etkinlikleri öncesinde sorulan sorulara cevap vermeyen öğrenciler, etkinlik sonrasında kendilerine sorulan sorulara cevap vermede istekli oldukları gözlemlendi. Hem canlandırma yapılan olaydan, hem de kendi hayatlarından farklı örnekler vererek kendilerini ifade etme fırsatı buldular. Kendi duygularını ve düşüncelerini fark ederek, drama etkinlikleri sürecinde, derse aktif katılım gösterdiler.

- Yardımlaşma değerini konu alan drama uygulamalarında, çocukların verilmek istenen kazanımları büyük oranda elde ettikleri söylenebilir. Yardımlaşma, dayanışma, paylaşma, işbirliği yapma, misafirperverlik gibi değerlerin farkına varmalarında drama etkinliklerinin yol gösterici olduğu söylenebilir. Çocuklar, yardımlaşma değeri ile ilgili kendi günlük hayatlarından somut örnekler verdiler, buna dayanarak, okul öncesi çocukların yardımlaşma değerini içselleştirmede ve olumlu tutum kazanmalarında, drama tekniği ile işlenen örnek derslerin etkili olduğu söylenebilir.
- Drama etkinliklerinin uygulanması, öğretmenin kazanımları vermesinde olumlu ve kolaylaştırıcı etki yapmaktadır. Ancak, drama etkinliği sürecinin, öğretmen için oldukça dikkat gerektiren bir süreç olduğu söylenebilir. Drama etkinliği sürecinde öğretmen, rehber olarak drama etkinliğini izlemekte, kimi zaman canlandırma yapan çocuklara gerekli hatırlatmalar yaparak, sürecin değer kazandırma odaklı ilerlemesine çaba sarf etmektedir. Dolayısıyla, hem çocukların aktif katılımı, hem de öğretmenin süreci etkin yönlendirmesiyle, drama etkinliklerinde istenen kazanımların elde edilmesinin mümkün olacağı söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, H. Ö. (1993). *Oyun ve yaratıcı drama ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Adıgüzel, H.,Ö. (2013). *Eğitimde yaratıcı drama*. Ankara: Pegem Akademi.
- Akar Vural, R. & Somers, J. W. (2011). *Hümanist ilköğretim programları için ilköğretimde drama: kuram ve uygulama*. Ankara: Pegem Akademi.
- Akarsu, A. (1974). *Felsefe terimleri sözlüğü*. Ankara: TDK .
- Akbaş, Ş. (2011). *Fen eğitiminde problem çözme stratejisi olarak drama uygulamalarının başarı, tutum, kavramsal anlama ve hatırlamaya etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Akın, M. (1993). *Farklı sosyo-ekonomik düzeylerdeki ilkokul 3. sınıf öğrencilerinin sosyalleşme düzeylerine yaratıcı drama eğitiminin etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- And, M. (1997). *Yaratıcı Drama ve tiyatro ilişkisi*. *Drama Maske Müze*, Ankara: Türk Alman Kültür İşleri Kurulu Yayın dizisi 12-15.
- Aral, N. ve diğerleri (2000). *Okulöncesi eğitim ve anasınıfı programı*. Ankara: Ya-pa.
- Arieli, B.,B. (2007). *The integration of creative drama into science teaching*. PhD Thesis. Kansas State University, Kansas.
- Aytaç, K. (1998). *Avrupa eğitim tarihi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Balıkçı, T. (2001). *Sanat eğitimde drama ve yaratıcılığın önemi*. Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Baykul, Y. (1994). *İlköğretimde matematik öğretimi*. Ankara: Pegem.
- Bode, U. & Gunter O. (1979). *Yaratıcılık eğitimi* (Çev. Berna Can). Hannover: Friedrich.
- Bowel, P. & Heap, B. S. (2001). *Planning process drama*. London: David Fulton

- Bozdağın, Z. (2003). *Yaratıcı drama*. Ankara: Nobel
- Cottrel, J. (1987). *Creative drama in the classroom grades 1 -3 teacher's resource book for theatre arts national textbook company*. USA: Wcstn Michigan University.
- Çebi, A. (1996). *Öğretim amaçlı yaratıcı drama yoluyla imgesel dil becerisinin geliştirilmesi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çağdaş, A., Albayrak, H., & Cantekinler, S. (2003). *Okul öncesi eğitimde dramatik etkinlikler*. Konya: Eğitim.
- Çoruh, S. (1950). *Okullarda dramalizasyon*. İstanbul: Işıl.
- Demirel Erdil, A. (2007). *İlköğretim T. C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde dramanın akademik başarıya ve tutuma etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Demirtaş, S. (2009). *Çocuk yuvasında kalan korunmaya muhtaç çocukların değer eğitiminde yaratıcı dramanın etkililiği*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dökmen, Ü. (1995). *Sosyometri ve psikodrama: kuramsal temeller, uygulamalardan örnekler, yeni yaklaşımlar*. Ankara: Sistem.
- Dökmen, Ü. (2002). *İletişim çatışma ve empati*. İstanbul: Sistem.
- Erbay, F. (2009). *Anasınıfına devam eden altı yaş çocuklarına verilen yaratıcı drama eğitiminin çocukların işitsel muhakeme ve işlem becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Ergün, S. (1999). *Çağdaş oyunculuk ve drama*. Ankara: Fersa.
- Ertürk, K. (1988). *Çağdaş bilimsel eğitim nedir?*. Ankara: Varol.
- Fulford, J., Hutchings, M., Ross, A. & Schmitz, H. (2001). *İlköğretimde drama* (Çev. Leyla Küçükahmet, Hande Borçbakan, S. Sadi Karamanoğlu). Ankara: Nobel.
- Genç, N. (2005). Eğitimde drama ve/veya dramada eğitim. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 89-104.
- Gönen, M. (1986). Hikaye anlatmada kitap dışında kullanılan yöntemler. *Okul öncesi Eğitimi*, 31, 15-17.
- Gönen, M. (1992). *Çocuk ve yaratıcılık*. Bursa: Ya-Pa.

- Gönen, M. & Uyar- Dalkılıç, N. (1998). *Çocuk eğitimde drama*. İstanbul: Epsilon.
- Gönen, M. & Uyar- Dalkılıç, N. (2003). *Çocuk eğitimde drama*. İstanbul: Epsilon.
- Güneysu, S. (1991). *Eğitimde drama*. Eskişehir: Ya Pa.
- Gürol, A. (2002). *Okulöncesi eğitim öğretmenleri ile okul öncesi öğretmen adaylarının eğitimde dramaya ilişkin kendilerini yeterli bulma düzeylerinin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- İspiroğlu, N. (1994). *Çağdaş eğitimde sanat*. İstanbul: Demet.
- Kara, Ö.,T. (2010). *Dramayla öykü oluşturma yönteminin ilköğretim ikinci kademe Türkçe öğretimine etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kaner, S. (1990). Psikodrama kuram, teknik ve araçlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Fakülte Dergisi*, 23(2), 457.
- Karadağ, (2005). *Eğitim yönetimi ve öğretim yöntemleri ilişkisi kapsamında drama yönteminin değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karadağ, E. & Çalışkan, N. (2008). *Kuramdan-uygulamaya ilköğretimde drama oyun ve işleniş örnekleriyle*. Ankara: Anı.
- Karakaya, N. (2007). İlköğretimde drama ve bir örnek uygulama. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27 (1), 103-139.
- Kavcar, C. (1986). *Orgun eğitimde dramatizasyon*. Ankara: TED
- Maden, S. (2010). Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlilikleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (14), 259-274.
- MEB (2007). *36-72 aylık çocuklar için okulöncesi eğitim programı*. Ankara: YA-PA.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2012). Millî eğitim bakanlığı okul-aile birliği yönetmeliği. 9 Şubat 2012 tarihli 28199 sayılı Resmî Gazete, MEB. <http://www.meb.gov.tr/mevzuat/liste.asp?ara=7> sayfasından erişilmiştir.
- Nickel, H.W. (1985). *Spiel und theater*. Berlin: Israel LAG.
- Oğuzkan, Ş. (1986). *Okul öncesi dönemde dramatik etkinlikler*. İstanbul: Ya-Pa 4.

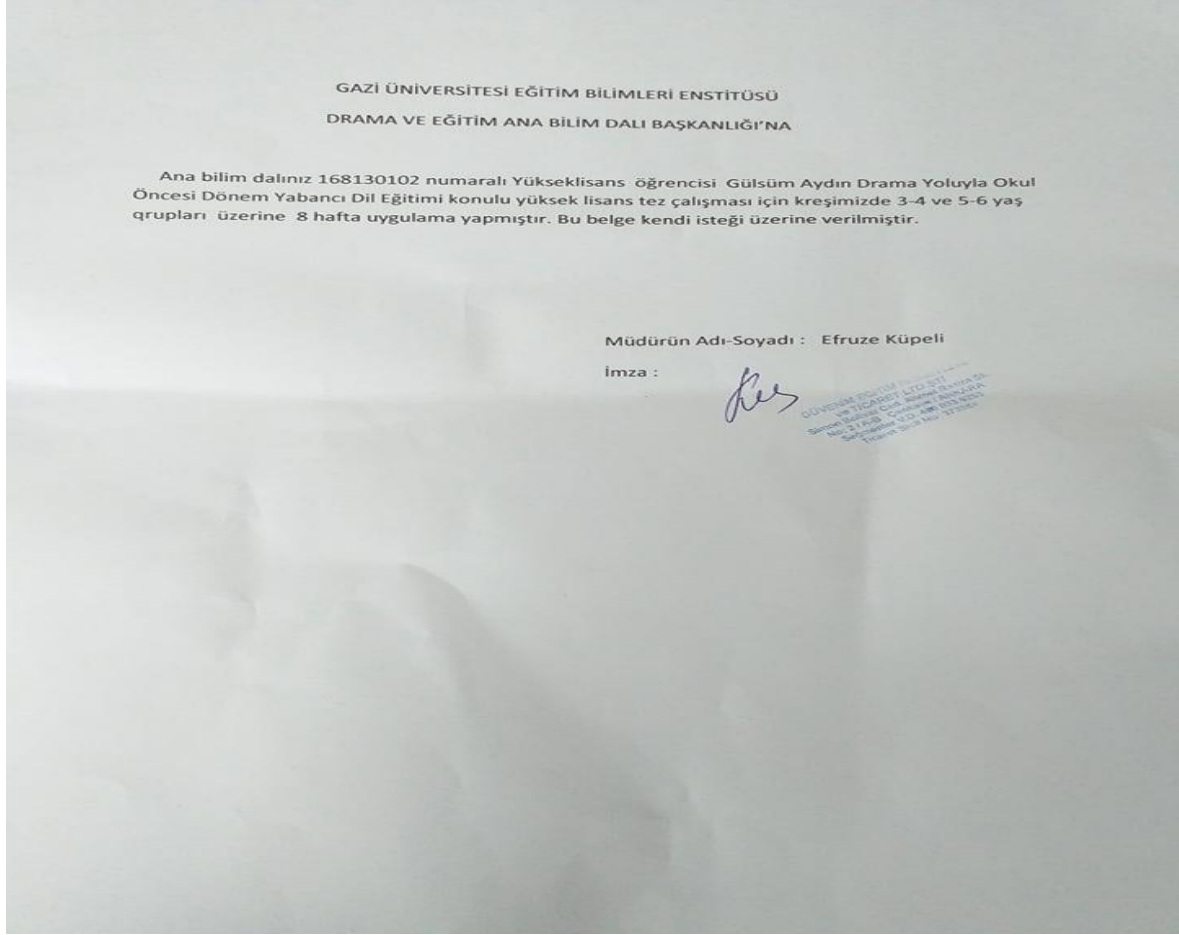
- Okvuran, A. (1995). Çağdaş insanı yaratmada yaratıcı drama eğitimin önemi ve empatik eğilim düzeylerine etkisi. *A.Ü. Eğitim Bilimleri Dergisi*, 27(1), 185-194.
- Okvuran, A. (2000). *Yaratıcı dramaya yönelik tulumlar*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Okvuran, A. (2001). Okulöncesi dönemde yaratıcı drama. *Çoluk Çocuk Dergisi*, 3, 22-25.
- Ozankaya, Ö. (1984). *Toplum bilim terimleri sözlüğü*. Ankara: Savaş.
- O'Neill, C ve Lambert, A. (1990). *Drama structures a practical handbook for teachers*. London: Heinemann Educational.
- Ömeroğlu, E. (1990). *Ana okuluna giden beş allı yaşındaki çocukların sözel yaratıcılıklarının gelişmesine dramamn etkisi*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ömeroğlu-Turan, E. & Can-Yaşar, M. (1999). *5 yaşına kadar çocukta dramanın başlangıcı*, İletişim Ortamlarında Çocuk Birey Sempozyumu' nda sunulmuş bildiri. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Önder, A. (1999). *Yaşayarak öğrenme için eğitici drama*. İstanbul: Epsilon.
- Önder, A. (2004). *Yaşayarak öğrenme için eğitici drama kuramsal temellerle uygulama teknikleri ve örnekleri*. İstanbul: Epsilon.
- Önder, A. (2006). *İlköğretimde eğitici drama: temel ilkeler, uygulama modelleri ve örnekleri*. İstanbul: Morpa Kültür.
- Özdemir, E. (1965). *Uygulamalı dramatizasyon*. Ankara: Öğretmeni İş Başında Yetiştirme Bürosu.
- Öztürk, A. (1999). *Yaratıcı drama ve müzik*. Ankara: Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi.
- Sağlam, T. (1997). *Eğitimde drama*. Ankara: İşkur.
- Sağlamöz, G. (2006). Bir eğitim yöntemi olarak drama. Ömer Adıgüzel(Ed.). *Yaratıcı drama (1985-1998 yazılar)* içinde (s.89-102). Ankara: Naturel.
- Samurçay, N. (1981). Dramatik oyun. *Okul öncesi Eğitim Dergisi*, 19(20).
- San, İ. (1985). Sanat ve yaratıcılık eğitimi olarak tiyatro. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 18, 99 112.

- San, İ. (1990). Eğitimde yaratıcı drama. *Ankara Üniversitesi Eğilim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23(2), 573-574.
- San, İ. (1996). Yaratıcılığı geliştiren bir yöntem ve yaratıcı bireyi yetiştiren bir disiplin: eğitsel, yaratıcı drama. *Yeni Türkiye Dergisi*, 2 (7), 148-160.
- San, İ. (2002). Eğitimde yaratıcı drama. H. Ömer Adıgüzel. (Ed.). *Yaratıcı drama, 1985–1995 yazılar içinde* (57–69). Ankara: Naturel.
- Selanik-Ay, T. (2005). İlköğretim hayat bilgisi öğretiminde yaratıcı drama ve geleneksel öğretim yöntemlerinin öğrenci başarısı ve hatırd tutma düzeyi üzerindeki etkileri (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Selimbocaoğlu, A. (2004). *Drama ve ilköğretimde dramanın önemi*. Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Sever, S. (2000). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı.
- Siks, B.G. (1983). *Drama with children*. New York: Harper and Row.
- Somers, J. (1994). *Drama in the curriculum*. London: Cassell.
- Subaşı, M. (2012). *Drama yönteminin ilköğretim yedinci sınıftan ve teknoloji dersi durgun elektrik konusunda akademik başarı ve öğrenmenin kalıcılığına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Şenol-Özyiğit, E. N. (2011). *İlköğretim matematik dersinde yaratıcı drama uygulamalarının öğrencilerin problem çözme stratejileri, başarı, benlik kavramı ve etkileşim örüntüleri üzerindeki etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Tezel- Şahin, F. (2003). *Doğaçlama ve rol oynama, okul öncesi eğitimde drama*. Ankara: Kök.
- Türk Dil Kurumu. (2016). Sözlük. Ankara: TDK www.tdk.gov.tr sayfasından erişilmiştir.
- Üstündağ, T. (1997). *Vatandaşlık ve insan hakları eğitimi dersinin öğretiminde yaratıcı dramanın erişiyeye ve derse yönelik öğrenci tutumlarına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Ural- Keleş, P. (2009). *Kavramsal değişim metinleri, oyun ve drama ile zenginleştirilmiş 5e modelinin etkililiğinin belirlenmesi: canlıları sınıflandırılma örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Uşaklı, H. (2006). *Drama temelli grup rehberliğinin ilköğretim V. sınıf öğrencilerinin arkadaşlık ilişkileri, atılganlık düzeyi ve benlik-saygısına etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Üstündağ, T. (2000). *Yaratıcı drama öğretmeninin günlüğü*. Ankara: Pegem.
- Yalçın, A. & Aytaş G. (2002). *Tiyatro ve canlandırma*. Ankara: Akçağ.
- Yıldırım, R. (1998). *Yaratıcılık ve yenilik*. İstanbul: Sistem.
- Yılmaz Arıkan, E. N. (2011). *İlköğretim okullarında yaratıcı drama yönteminin görsel sanatlar eğitiminde kullanılmasının erişimi, tutum ve kalıcılığa etkisi (Meram İlköğretim Okulu Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Perseus. <http://www.perseus.edu> sayfasından erişilmiştir.

EKLER

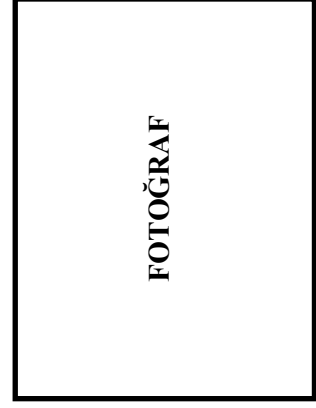
EK 1. Araştırmanın Uygulamasının Yapıldığı Kurum İle İlgili Belge

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı	Aydın, Gülsüm
Uyruğu	
Doğum tarihi ve yeri	
Medeni hali	
Telefon	
Faks	
E-posta	

Eğitim Derecesi	Okul/Program	Mezuniyet/ yılı
Lise		
Üniversite		
Yüksek Lisans		

İş Deneyimi, Yıl	Çalıştığı Yer	Görev

Yabancı Dil	
-------------	--

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..